

neprisklausoma lietuva

Montrealis, 1970 m. rugsėjo 2 d. Nr. 1213

LE JOURNAL INDEPENDANT LITUANIEN AU CANADA • EST. 1941 • THE INDEPENDENT LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

Dvigubai vyresnė ...

APIE ŽURNALISTUS SVETUR IR JŲ ORGANIZACIJĄ

Lietuvių žurnalistų sąjungos Centro valdybos nariai, pasirodo, "pakankamai gerai orientuojasi patys spręsti, kas naudinga ir darytina Lietuvos vadavimo ir lietuviybės išlaikymo frontuose, ir nemano, kad būtų reikalingi 'profesorij' iš šalies". Tos valdybos sudėtyje šiuo metu esant ir iš tikrųjų gabių bei galvotų laikraštininkų, tur būt, turėtume sutikti, kad žurnalistų sąjungos biuletenio "Pranešėjo" 3 nr. išspausdintasis toks pasigyrimas nėra pernelyg perdėtas, nors tūliems "tautinės drausmės" sargams jis ir gali nuskaibėti eretiškai, ypač akyliu išiskaičius i sekantįjį "Pranešėjo" sakinį: "Be to, gal čia būtų pravartu priminti, kad LŽS yra kone dvigubai 'vyresnė' už daugelį mūsų veiksmų tremtyje..."

Čia, matyt, turėta omenyje, kad Vlikas tebuvo įsteigtas 1943 m. Kaune, PLB tik pokarėje Vokietijoje, o žurnalistų sąjunga savo gimtadieniu gali laikyti bent 1930 metus, kada buvo įregistruoti Lietuvos žurnalistų sąjungos įstatatai, o gal net ir 1922 m. pradžią, kada buvo įsteigta Lietuvos rašytojų ir žurnalistų sąjunga. Vadinas, ir lietuvių žurnalistų organizacijos tas vyresniškumas, bent chronologiškai, yra akivaizdus, lyginant su vyriausiais mūsų komitetais ir pasaulinėmis valdybomis. O tame iš tiesų idomiam "Pranešėjo" sakinyje pavartotas žodis "tremtis", matyt, yra taikytinas ne Vorkutai arba Sibiro platumoms, bet Vakarams, kuriuose daugumas užsienių lietuvių yra apsigyvenę.

Dabartinė LŽS valdyba vis dėlto rodo judrumą, iniciatyvą ir darbštumą, faktiškai jau nebegyva organizaciją atgaivindama, leisdama savo biuletenį, skelbdama šūkių konkursą, praeituosius metus pavadindama "sukaktiniais Juozo Tumo-Vaižganto metais", energingai vėluodama naujus narius ir aplamai rodydama visokeriopą gyvybę.

Blogiausiai valdybai, atrodo, sekasi telkti organizacijon naujus narius. Nepaslapstis, kad daug spaudos bendradarbių svetur, kuriuos maždaug galėtume laikyti laikraštininkais arba žurnalistais, itin didelio noro priklausyti žurnalistų sąjungai nerodo. Ir LŽS pirmininkas Vytautas Alantas, kalbėdamas apie reikalą pakeisti sąjungos įstatus, svarbiausiuoju argumentu iškelia faktą, kad dar iš nepriklausomos Lietuvos paveldėtieji įstatatai netinka, nes, pagal juos, naujus narius priimant, jiems statomi per aukšti kvalifikacijų reikalavimai. Dėl tos priežasties, dėl tų aukštų kvalifi-

kacijų, sako, daug spaudos darbuotojų ir susilaiką nuo stojimo į sąjungą.

Tačiau, antra vertus, ne vienas iš tikrųjų nemenkų kvalifikacijų užsienių lietuvių žurnalistas i LŽS nesijungia kaip tik dėl to, kad organizacijon, esą, priglūžėjo visokių pernelyg nekvalifikuotų prie spaudos darbo savo pirštus daugiau ar mažiau prikišusių žmonių. Tokie, girdi, nėra jokie žurnalistai, ir su tokiais "tikriems" žurnalistams vienoje organizacijoje nesą ko maišytis.

Abu požvilgiai, tur būt, bent dalinai teisingi. Iš tikrųjų juk negalime žurnalistu laikyti bet ko, kas tik užsimano stoti i LŽS ir apsimokėti vienokį ar kitokį nario mokestį. Retkarčiais korespondencijėlę ar reklaminių pranešimėlių redakcijon pasiuntęs žmogus šiaip ar taip dar nėra joks spaudos darbuotojas, o ir nuolatinei savo prirašytuosius popieriaus lakštus redakcijoms siuntinėjantieji dar toli gražu ne visi laikytini žurnalistais, ypač jei tuose lakštuose pilna kalbos klaidų, faktiškų netikslumų ir jei jie aplamai tesudaro nemokėsišką rašliavą. Tokios makulatūros gamintojų pastaruoju laiku netrūksta, bet šiame nehonoringame laikotarpyje redaktoriai ir šių bendradarbių stengiasi neatbaidyti.

Tūlas redaktorius išlesioja faktus ir atspausdina bent informaciją. Tokie asmenys geriausioju atveju gal laikytini spaudos talkininkais, bet tik jau ne spaudos darbuotojais ar žurnalistais.

Žodžiu, vienokia ar kitokia atranka, i LŽS naujus narius priimant, vis dėlto yra neišvengiama ir net būtina. Kokiu principu atranka vykdytina bene ir būtų vienas iš svarbiausių klausimų, kuriuos turėtų išspręsti naujųjų įstatų redakcija.

Lygia dalia būtų nesusipratimas iš LŽS padaryti elito organizaciją. Kiekvienoje rinkuotėje reikalingi ne tik generolai, bet ir eiliniai. Laikraščius prirašo ne vien tik tie iškiliai publicistai ar "kolumnistai", ne tik vedamųjų autorių ir tituluoti visokių sričių mokovai, bet ir tie eiliniai korespondentai bei reporteriai, kurie, nebūdami jokiais ypatingais genijais, vis dėlto ir atlieka visą tą juodąjį žurnalistinį darbą, parūpina skaitytojams informaciją iš periferijos, apie visokius minėjimus ir renginius, pagaliau ir apie skaitytojų kaimynų ir pažįstamų šeimos šventes, krikštynas ir pakasynas. Ir tokių informacijų nuolatinių autorių vis dėlto laikytini žurnalistais, nors jie, tur būt, ir nesugebėtų raišliai parašyti apie

Kaunas šiandieną: Iguolos bažnyčia, kurioje dabar įrengta skulptūros ir vitražo galerija.

Urugvajaus tupamaros

Prieš dvi savaites policininkai Urugvajaus sostinėje Montevidejuje gatvėje rado lavoną. Tai buvo D. A. Mitrone, kuris buvo atsiųstas iš JAV patarti Urugvajaus policijai, kaip kovoti su partizanais. Partizanai jį pagrobė, o kai vyriausybė atsisakė už jį paleisti 150 politinių kalinių, nužudė.

Negyvas policininkas patarėjas pasiekė to, kas jam sunkiai sekėsi gyvam: Urugvajaus policija ir kariuomenė pradėjo visuotinę ir visapusišką kovą prieš politinį Urugvajaus pogrindį ir partizanus. 14 tūkstančių karių ir policininkų šiose gaudynėse dalyvauja, o parlamentas paskelbė išimties stovį, kuriuo vyriausybės galva Jorge Pacheco Areco įgaima beveik diktatoriaus teises, o įtariamieji gali būti suimami bei teisimo.

Urugvajus ilgus metus buvo laikomas demokratiškiausiu ir tvarkingiausiu Pietų Amerikos kraštu. Net ir Lotynų Amerikos revoliucijos apaštalas Castro savo kalbose užsimindavo, kad tik Urugvajus, šalia Čilės, galės išvengti revoliucijos. Tačiau per pastaruosius dešimtį metų Urugvajaus padėtis vis blogėjo.

Krašto ekonomija yra kritiš-

dialogą su kraštu, rastiškai pačiupinėti veiksmų užkulisių ar pagaliau jonytiškai panaigrinėti naujai išėjusią knygą.

Yra dar ir trečios rūšies skeptikų dėl žurnalistų sąjungos svetur. Kam ji, sako, aplamai reikalinga, negi mes ir šiaip neturime visokeriausių organizacijų pertekliaus? (keliami i 5 psl.)

koje padėtyje. Urugvajus turi 500 milijonų dol. užsienio skolų. Per pastaruosius du metus gyvenimo kaštai pakilo du šimtus nuoš. Šitoje paternalistiškoje visuomenėje kvalifikuotas darbininkas per mėnesį uždirba apie 125 dol., tarnaitė — 25 dol. Pensijos išmokamos tik 4 — 5 kartus per metus, nes vyriausybė pensijų fondus kitoms reikalam sunaudoja.

Keturi nuoš. žemės savininkų valdo 60 nuoš. naudingos Urugvajaus žemės. Dešimts nuoš. darbingųjų negauna darbo... Iš pavyzdžio kitoms Pietų Amerikos valstybėms Urugvajus pasidarė politinio nepasitenkinimo židiny.

Urugvajaus pogrindžio partizanai vadinami tupamaromis. Pavadinimas kilęs iš Urugvajaus tautinio herojaus inkų kunigaikščio Tupac Amaru vardo. Prieš du šimtus metų jis vadovavo sukilimui prieš ispanus. Tupamarai buvo laikomi patriotiškiausiais ir spalvingiausiais Pietų Amerikos partizanais. Jie yra pabrėžtinai nacionalistiški ir nepripažįsta vadinamojo fidelizmo — Kubos pobūdžio revoliucijos.

Londono "The Times" tupamarus prilygino legendari niam anglų plėšikui Robinui Hoodui, kuris iš turtingųjų plėšė ir biednuomenei dalino.

Policininkais persirengę tupamarai įsiveržė i prabangų viešbutį San Rafael ir pagrobė 220 tūkstančių dolerių. Bet jie kelnieriams ir patarnautojams grąžino pagrobtuosius jų arbatpinigius, nes "mažų žmonių pinigų mums nereikia".

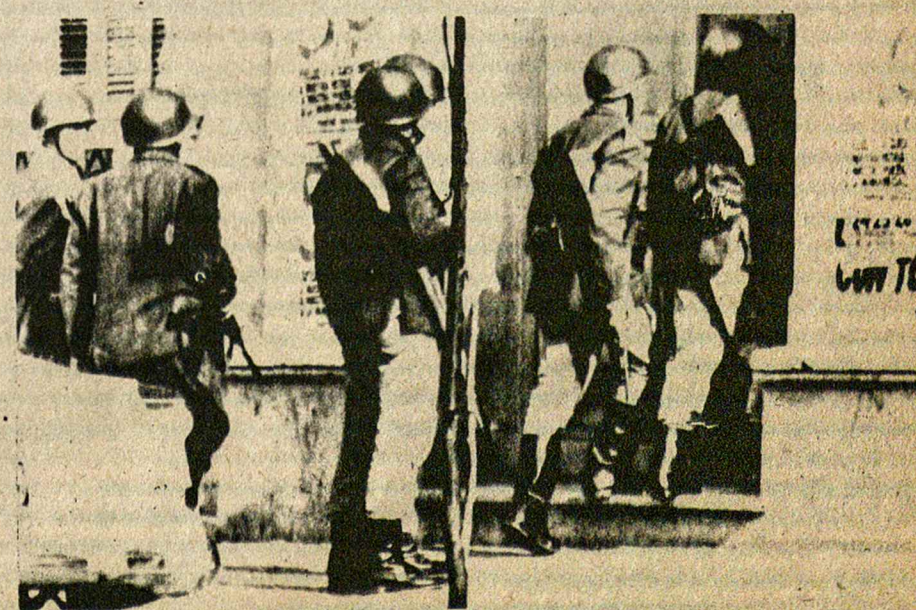
Užpuolę finansavimo įstaigą "Financiera Monty", tupamarai

pagrobė 25 tūkstančius dolerių ir buhalterijos knygas, kurias vėliau paliko prie prokuratūros durų. Iš dokumentų paaiškėjo, kad "Fin. Monty" laužė įstatymus, nemokėjo mokesčių ir spekuliuavo užsienio valiuta. Vienas ministras iš tų sukybių taip pat uždirbdavo.

Tupamarai bankininką G. G. Pellegrinį išlaikė 72 dienas, kol jis paaukojo 55 tūkst. dolerių darbininkų kliniką ir pradžios mokyklą pastatyti tam, kad "išlygintų savo skolą visuomenei".

Tupamarų kovos šūkis buvo "mes gąsdiname, bet nežudome". Tačiau po to, kai Urugvajaus senato komisija paskelbė įrodymus, kad Urugvajaus politiniai kaliniai yra pastoviai kankinami, tupamarai gatvėje nušovė slaptosios policijos šefą, kurį jie laikė atsakingu už kankinimus. Po to, politinė įtampa Urugvajuje itin paaustrėjo, kol buvo prieita prie atviros ginkluotos kovos.

E. Ilinis

Tupamarų gaudynės Montevidejuje

Mirė H. Radauskas

Rugpjūčio 27 d. Vašingtone mirė poetas Henrikas Radauskas.

1910 m. Krokuvoje gimęs velionis ankstyvąją vaikystę praleido Gikonų kaime, Rožilimo vals. 1929 m. baigė Panevėžio mokytojų seminariją, 1930-34 m. Kaune studijavo kalbas ir literatūrą. Lietuvoje buvo redaktorius, bibliotekos tarnautojas, radijo pranešėjas. 1949 m. atvyko i JAV, nuo 1959 m. tarnavo Kongreso bibliotekoje Vašingtone.

Literatūrinį darbą H. Radauskas pradėjo studijų metais. Kūrė eilėraščius, rašė kritikos straipsnius, vertė i lietuvių kalbą prancūzų, vokiečių, rusų, lenkų poeziją ir prozą. Išleido kelias poezijos knygas, 1955 m. už "Žiemos dainą" gavo Lietuvių rašytojų draugijos premiją. Buvo Liet. rašytojų d-jos ir International PEN Club narys.

Henriko Radausko kūryba yra aristokratiška, uždara savy, vieniša poetų poezija. Tai estetinio tikėjimo, išpažinimo aktas, giesmė kūrybai, kuri yra vienintelis dievas nesu-

kiamos prasmės pasaulyje, pilname praeinančio grožio ir nepraeinančio brutalumo. Dažnai cituota eilutė iš debiutinio rinkinio — 'Pasauliu netikiu, o Pasaka tikiu' — galėtų eiti motto ir visai Radausko kūrybai, — velionio kūrybą aptaria J. Blekaitis.

VLIKO MEMORANDUMAS BRANDTUI

Vykstant deryboms tarp Vakarų Vokietijos ir Sovietų Sąjungos, Vlikas Vokietijos Federalinės Respublikos kanceliui Willy Brandtui pasiuntė atitinkamą raštą, — praneša Vliko leidžiamas "Eltos informacijų" biuletenis rugp. 25 d.

Be to, Vliko valdyba ruošianti memorandumą, kurį išsiųs Bonnos parlamentonariams, atkreipdama jų dėmesį, kad "Sovietų Sąjunga jokių tarptautinių sutarčių nesilaiko". Apleišta žygį Vlikas informuos ir latvių bei estų globalines organizacijas, kviesdamas ir jas atitinkamai paveikti Bonnos parlamento narius, idant pasirašytoji sutartis nebūtų ratifikuota.

Apie šituos veiksmus Vliko tarybos posėdžio metu rugp. 21 d. informavo Vliko viceprim. J. Audėnas. Taryba pranešimą išklauė ir atliktiem veiksmaam pritarė, bet, pasak "Eltos informacijų", "tuo nepasitenkindama, pavedė Vliko valdybai sudaryti ad hoc komisiją visuomenei akcijai išplėsti". Siekiama, kad ir "kitos tautos padėtų vesti kovą prieš sutarties ratifikavimą", kadangi sutartis "nebus naudinga nei Vokietijai, Lietuvai ir nei Europai".

J. Audėnas Vliko tarybos prašė šių metų samatą padidinti 3 600 dol., kurie reikalingi finansuoti paruošiamą programą per Manilos radiją. Taryba "reikalą ištirti" pavedė finansų komisijai.

Vliko tarybą sudaro penkiolika atstovų, kurių po vieną deleguoja Lietuvoje buvusios ir išelvių sudarytos partijos bei vadinamosios kovos organizacijos. Šiam Vliko tarybos posėdžiui pirmininkavo Tautinio sąjūdžio atstovas Tomas Sperauskas, o sekretoriavo Lietuvos ūkininkų sąjungos atstovas Vyt. Banelis.

PANORAMA

MILIJARDAI PLAUKIA KVEBEKAN

Praeitais metais Kanadoje buvo investuota 9,8 milijardai dolerių. Kvebeko provincijai iš tos sumos teko tik 3,8%.

Tačiau pastarųjų mėnesių bėgyje daug milijonų dolerių buvo investuota Kvebeke. IBM bendrovė už 21 milijoną dol. statosi naują gamyklą. Control Data b-vė už 11 mil. dol. stato kompiuterių fabriką. ITT šiaurės rytų Kvebeke stato 160 mil. dol. vertės medžio apdirbimo įmonę. ITT Kvebeke numato investuoti 400 mil. dol. ir eksloatuoti 45.894 kv. mylias miško.

Kvebeko provincijos finansų ministras Bensonas pakeitė nuostatus, susijusius su kasyklų pramone.

Manoma, kad sušvelninti nuostatai pritrauks pusę milijardo naujo kapitalo Kvebeko-Labradoro geležies rūdies kasykloms.

TVARKOMOS BAŽNYČIOS

Paminklų restauravimo valdyba Vilniuje atlieka įvairių pilii, bažnyčių, senamiesčių atnaujinimo darbus.

Tos valdybos bendradarbiai restauruoja bažnyčias, kurioms skiriama visiškai kitokia paskirtis. Dabar skelbiama, kad iki rudens numatyta baigti restauruoti šv. Jono bažnyčią Vilniuje. Joje įsikurs "pažangios mokslo minties muziejus, vyks įvairūs disputai, vargonų muzikos koncertai".

Par atstatoma Bernardinų bažnyčia, tvarkomas šv. Onos bažnyčios fasadas, dirbama Kauno rotušėje. Šalia tų darbų, dar numatoma tvarkyti buv. stovyklos Dimitrave muziejinį ansamblį bei įvairias 1863 m. sukilimo vietas.

Lietuviai restauratoriai atstatė Trakų ir Raudonės piliis, Tytuvėnų vienuolyną, Raudondvario ir Astravo rūmus, Perkūno namus, šv. Kazimiero

bažnyčią Vilniuje, eilę gyvenamųjų namų. Daug darbo, pastangų reikalauja ypač Vilniaus senamiesčio restauravimas.

Valdybos viršininku yra Rom. Kaminskis, neseniai viešėjęs pas Čekoslovakijos restauratorius. Dabar lietuviai specialistai keičiasi vizitais su Rytų Vokietijos ir Lenkijos restauratoriais.

TAIKA VIDURINIUSIUOSE RYTUOSE

Nežtūrint talkos derybų Jungtinėse Tautose, įtampa tarp Izraelio ir arabų nemažėja.

Staigmeną sudarė JAV senatoriaus J. W. Fullbrighto kalba, kurioje jis pasiūlė tarp JAV ir Izraelio sudaryti sutartį, kuria JAV pasižadėtų jėga ginti Izraelio 1967 m. sienas. Sutartis priverstų Izraelį grąžinti arabams okupuotąsias teritorijas.

DINGO TRYŠ MILIJONAI...

Šiomet Lietuvoje buvo išleista net 145 pavadinimų naujų mokyklinių vadovėlių trijų milijonų tiražu, buvo skelbiama Lietuvos spaudoje.

"Tiesa" tuo tarpu rašo, kad, artinantis mokslo metų pradžiai, Vilniaus knygynuose dar nėra gautas nė vienas vadovėlis, o pardavėjos apie juos nė negirdėjusios.

UŽTERŠTA PALANGOS JŪRA

Palanga vis susidūrė su sunkiais priimti poilsiautojų. Didelė dalis atvyksta iš įvairių Sovietijos kampų. Šalia eilinių poilsiautojų, atvyksta ir šimtai prekybininkų — jie iš kitur komandiruojami. Tik šią vasarą jų laukiama iki 1600. Nors gyvenamųjų namų statyba auga, tačiau jų nepakanka. Poilsiautojams tenka gyventi ir už Palangos miesto ribų, palapinėse, Kunigiškių miestelyje.

Patį Palangą dabar turi beveik 8 tūkstančius gyventojų, tačiau joje vieši ar gydomi apie 40 tūkstančių žmonių, o kasmet

Kvebeko premjeras R. Bourassa su IBV b-vės prezidentu

ją aplanko net 30 tūkstančių pravažiuojančių poilsiautojų.

Po 1967 m. audros žymiai nukentėjo Šventosios ir Palangos miškai. Paplautos kopos dar vis primena buvusią audrą. Tačiau... Palanga, ypač jos baltos smėlio pusnys kenčia ir nuo žmonių antplūdžio. Šiuo metu smėlį saugo gyvų karklų kvadratų užtvaros, tačiau žmonės, ypač ateiviai iš kitur, tokioms apsaugoms nevertina.

Enzymai

Anglija sukrėsta. Gyvulių globos draugijos užverstos protesto laiškais. Ir viskas dėl "enzymų".

Kas žiūri televizijos programą, nei kiek nesijaudina dėl tų enzymų. Tai nekaltos žuvytės, kurios kriaukės kriaukės surija nešvarumus ir skalbiniai baltesni už sniegą. "Whiter than white", kaip skelbiama reklamose. Pasirodo, atsirado šėtonų, kurie tas žuvelės panaudojo kitiems reikams. Mėsos pramonei. Maždaug ketvirčiai skerdžiamų gyvulėlių išvirkščiami tais enzymais. Galvijui juk tas pat, o šitie chemikalai minkština mėsą. Pakanka 30 minučių, kad švirkšto tūris išsivaikščiotų po raumenis, skaidydamas celes. Kol kas tas metodas dar nelabai išplitęs, ne labai plačiai visuomenei pažįstamas, nes enzymų tiekėjas — C. Swift — parduoda savo "LSD" vien tik skerdykloms.

Jos labai užinteresuotos. Priešmirtinis suminkštėjimas padidina apyvartą. Mėsai nebetenka karoti apie dvi savaites. Ji išparceliuojama per penketą dienų. Atseit, pasiliusuoja šaldytuvuose erdvė. Antra, padidėja tinkamos valgyti mėsos kiekis. Pašoka bent trečdaliu. Prastėnė gaisena tampa pirmieji mėsa. Žinoma, tenka ją praminti kitais vardais. Dabar pigios plėvės bei kremzlės vadinamos "Londono steiku" ar "Devono pjūviu".

Patį enzyminę injekciją nėra brangi. Ji gaminama dievai žino iš ko, bet naudojami joje ir kai kurie tropikiniai vaisiai — be kitko, papaja. "Tenderizuota" mėsyte nekeičia spalvos. Vienintelis trūkumas yra tas, kad enzymai nepadarą stebuklų, jei mėsa kepama trumpai ir neperaukštoj temperatūroj. Tada enzymai neveikia. Bet, žinant britų mitybinius papročius, — tai liaudis, kuri niekad neišmoko gaminti maistą — bėdos nėra. Be virtos vandenų mėsos ir pudingo, jie kito valgio nežino. Gaila tik gyvulėlių... K. K.

Svečiai, atvykę iš Lietuvos, informuoja, kad Palangos paplūdimy ne tik kojas paliečia naftos atliekos, — bet dažnai vandenyje jomis aplimpa ir visas kūnas.

KARINĖ PAGALBA KAMBODIJAI

JAV viceprezidentas Spiro Agnew pareiškė, kad JAV iš Pietų Korėjos atitrauks visus savo dalinius, kai to krašto kariuomenė bus modernizuota. Viceprezidentas mano, kad tai galės įvykti po 5 metų. Be to, Agnew pareiškė, kad JAV Kambodijai suteiks 40 milijonų dol. vertės karinių reikmenų.

ITTERIS IŠ LIETUVOS

"Aš esu pirmas iš Lietuvos kilęs žmogus, kuris Britanijoje gauna riterio titulą, kaip man rodosi", spaudos atstovams pareiškė Jozefas Kaganas, kurį Britanijos karalienė neseniai pakėlė į bajorus ir suteikė "Sir" titulą.

J. Kaganas antrojo pasaulinio karo metu Lietuvoje buvo uždarytas ghetto, iš kurio

jam pasisekė pabėgti. Pokarėje jis Anglijoje pradėjo reikštis kaip tekstilės pramonininkas, praturtėjo ir išgarsėjo.

Londono "The Observer" apie naująjį riterį rašydamas, cituoja Kaganą padėjėją: "Žinote, jis lietuviškos kilmės. Juo ten didžiuojamasi".

Netoli Londono gyvenanti Kaganų šeima palaiko ryšius su rinktiniais užsienių lietuviams, be to, jų šeimos nariai dažnai lankosi Lietuvoje, susilaukia ir svečių iš Lietuvos.

DVIDEŠIMTS TŪKSTANČIŲ MOTERŲ

Praeitą savaitę dvidešimts tūkstančių moterų žygiavo New Yorko gatvėmis.

Demonstrantės reikalavo vienodų teisių su vyrais, protestavo, kad vyrai jas vis tebelauko "sekso objektais", reikalavo įrengti nemokamus vaikų darželius ir vienodų įdarbinimo galimybių.

Sąjūdis moterų teisėms ginitį pastaruoju metu ypač stiprėjo JAV.

NAUJA PIRMINKINĖ

Montrealio Katalikų mokyklų komisija išsirinko naują pirminkę — Therese Lavoie-Roux. Su buvusiojo pirm. P. Carignan atsistatydinimu buvo susiję kaltinimai, kad vyriausybė kišasi į komisijos reikalus.

Komisija vyriausybės pasiūlyto kandidato G. Poirier į pirminkius neišrinko.

"PALYDĖK MANE Į ŽIRNŪNUS"...

Vilniaus estradinis ansamblis Ritas šiuo metu gastroliuoja įvairiuose Lietuvos miestuose. Koncertuose taip pat dalyvauja vokalinė-instrumentinė bigbito grupė ir vokalistai A. Lemanas, A. Dambauskaitė ir L. Šumskis.

Be kitų, Ritas atlieka ir ansamblio vadovo M. Vaitkevičiaus sukurtais dainas "Palydėk mane į žirnūnus", "Kada mes buvome dviese", "Pie-nė" ir kt.

Vilniaus spaudoje rašoma, kad Ritas rugsėjo pradžioje koncertuos Viduržemio jūros kraštuose.

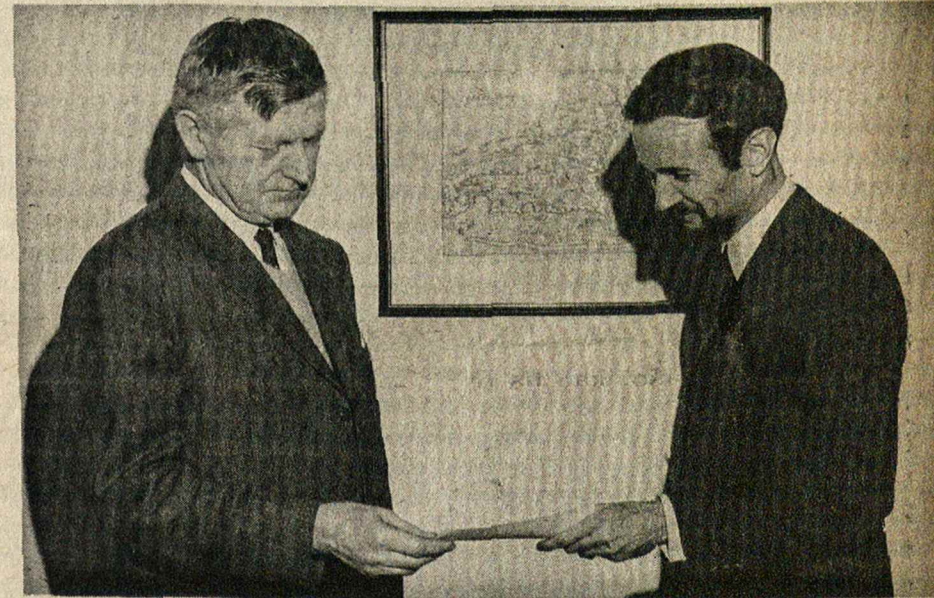
JAPONIŠKAS KOMPIUTERIS LIETUVOJE

Londono leidžiamas "The Financial Times" praneša, kad Japonijos bendrovė Nippon Electric šiaurės vakarų Lietuvoje esančiame šaldytuvų fabrike įtaisė vidutinio didumo kompiuterį.

KVEBEKO VALDŽIOS PARAMA

Kvebeko provincijos Imigracijos ministerijos Etninių grupių direktoria Montrealio Lituanistinė mokyklą parėmė finansiskai. Ministerija apmokė nansiskai. Ministerija apmokėjo mokyklos patalpų nuomą — viso 1150 dol.

Tėvų komiteto atstovas P. Adamonis Etninių grupių gen. direktoriui J. LaRiviere padėkojo už paramą ir išreiškė viltį, kad parama bus teikiama ir ateityje.

P. Adamonis priima čekį iš Kvebeko provincijos Etninių grupių gen. direktoriaus J. LaRiviere.

BERNARD K. SCHNEIDER, B.A., B.C.L. ADVOKATAS

PHONE 871-1224
RES. 486-3361

DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W.
SUITE 1616

MONTREAL 128, QUE.

R. J. IŠGANAITIS, BA, BCL ADVOKATAS

TEL. 842-1126. NAMŲ: 674-7038

BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525
MONTREAL 126.

DR. A. S. POPIERAITIS

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).

CHIRURGINĖ PRAKTIKA

KREIPTIS Tel. 931-3275

SEAFORTH MEDICAL BUILDING
3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

Dr. E. ANDRUKAITIS

832 St. Joseph Blvd. E.
(kampus St. André).
TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA

Dantų gydytojas

1440 St. CATHERINE Street W.,
Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

DR. A. O. JAUGELIENE

Dantų gydytoja

1410 Guy St. pirmas aukštas
11-12 kambarys.
Tel. 932-6662; namų 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENĖ

Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd.
Tel. 255-3535.

ADVOKATAS

J.P. Miller, B.A., B.C.L.

Suite 205
168 Notre Dame St. E.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

Sun Life Building
Suite 2001
Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS

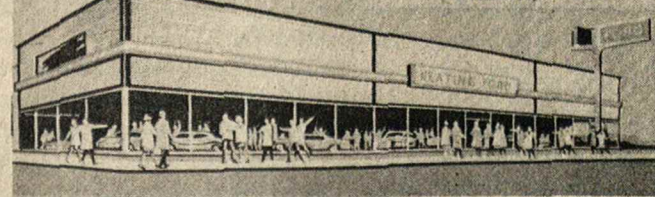
KAILIŲ SIUVĖJAS

• Siuvu ir parduodu
• Taisau ir remonuoju
• Vasaros laike saugojimas
(Storage)
Tel. 767-6183.

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal

Keating FORD Sales Limited TEL. 769-8831

4475 BANNANTYNE AVE.
VERDUN, QUE.

USED CARS

1 year guarantee

Kreipkitės į

LEO GURECKAS

Sales Manager

Keating Ford Lietuvos atstovas

769-8831.

Tel: namų 366-2548

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
3907 A Rosemount Blvd.

TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355
S-tos "Lite" nr. 752D

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario

PROVINCIJOSE

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

ADRESAS: 1465 De Seve Street

Montreal 205, Que.

TEL. 766-5827.

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:

EINAMASIS S-tas 5.0%
ŠERUS (numatyta) 6.0%
TAUPOMASIS S-tas 6.5%
TERM.IND. 1 metams 7.25%
TERM.IND. 2 " 7.75%
TERM.IND. 3 " 8.00%

Nemokamas gyvybės draudimas
iki \$2,000 šerų sumos.

DUODA PASKOLAS:

(iskaitant nario gyvybės apdraudą
iki \$10,000 paskolos sumos)
ASMENINES, čekių kredito ir nekiln.
turto (rezidenc. nuosavybių) iš 9%
INVESTACINES pagal ju rūši nuo
9.5% iki 12%.

TERMINUI suėjus paskolos atnauji-
namos iš tuo metu galiojančio palū-
kanų procento.

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., sekma-
dieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis,
nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskyrus šeštadienis.
Vakarais - trečiądieniais ir penktadieniais nuo 7
iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Diena-pen-
ktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakarais - pirmadieniais,
trečiądieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

Sekmadieniais nedirbama vasara nuo birželio 15 d.
iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

TEL: 727-3120

595 — 35th Avenue, Montreal, 409,

NAMŲ 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

KOMERCINIO, PRIVATAUS TURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMAS

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

VIENI MATO VIENĄ,
KITI — KITKĄ...

Po 42 metų gyventmo Kana-
doje, šimet turėjau progą ap-
lankyti Lietuvą. Gegužės pa-
baigoje išskridome iš Montre-
allo. Ekskursiją organizavo
olandų oreivybės bendrovė Ad-
ria KLM.

Grįžęs savo išpūdžius trum-
palaprašiau "Tėv. žiburiuose"
liepos 9 d. Kitiems laikraš-
čiams nerašiau. Bet yra na-
tūralu, kai kiekvienas susiti-
kęs klausia, ką girdėjau Lietu-
voje.

Vieniems teko papasakoti
trumpiau, kitiems plačiau. To-
kiu būdu kiekvienas galėjo pa-
sidaryti savo išvadas. Kiti sa-
kė, kad ir Liaukevičiui išplo-
vė smegenis...

"Naujienu" reporteris J. Pr.
aprašė kiek astrokojų formoj,
kai ką perdėdamas ir sumai-
šydamas. Pvz., N rašė, kad
mano brolis buvo išvežtas į
Sibirą, o iš tikrųjų jis niekur
nebuvo išvežtas. Ir kiti "Nau-
jienose" spausdinti dalykai ne-
atitinka mano pasakojimams.
Tokie dalykai paskelbti spau-
doje yra tikra nesąmonė, kai
minimi vardai ir vietovės, nes
kai kas dėl to gali turėti ne-
malonumų. Aš "Naujienose"
nerašiau ir už tai neatsakau.

Montrealio "Nepriklausoma
Lietuva" tą straipsnį kiek su-
trumpintai perspausdino iš
"Naujienų". Dėl to išžeidęs
bendrakeleivis K. Žekonis,
radęs užuovėją "Liaudies bal-
se", man priskiria melą. Ko-
dėl Žekonis mano "melo" ne-
atidengė per "Naujienas" arba
per NL? Juk "Liaudies balsas"
skaitytojai apie tai nieko neži-
no.

K. Žekonis rašo, kad jis ir
jo bendrakeleiviai montrealie-
čiai nieko panašaus nematė, ką
aš aprašiau. Noriu priminti K.
Žekoniui, kad, eidami kartu,
vienį mato viską, o kiti nieko
nemato. Pavyzdžiui, "Trijų
mergelų" restorane Kaune

vienį matė, kad stiklinės du-
rys uždarytos, jas atidarė ir
įėjo vidun. Kitas manė, kad
durys atdaros, bandė įeiti per
užsklęstas stiklines duris ir
stiklą iškulė. Mat, žmogus ne-
matė stiklo... Taigi ne visi
viską galėjo matyti kad ir kar-
tu eidami.

Bendrakeleivis K. Žekonis
negali sakyti, kad išėjęs iš
multinės jis nematė ginkluotų
automatiniais šautuvais rau-
donarmiečių. Kiti keleiviai
man dar Vilniuje sakė, kad to-
kių raudonarmiečių suskaitė
iki 30. Daug kas galėjo to ne-
pastebėti, nes visus apspito
giminės ir nebuvo kada dairytis.

K. Žekonis teisina sovietų
multus. Žinoma, kad kiekvie-
nas kraštas turi savo tvarką.
Bet kas pasaulyje girdėjo to-
kius multus, kad 2 dol. vertės
daiktas apmuštinamas 7 rub-
liais, o už Kanados dolerį duo-
da 83 kapeikas? Tai jau dau-
giau kaip lupikavimas.

Nesvarbu, kokios buvo mul-
tintinkų uniformos, svarbu, kad
jiekalbėjo rusiškai. O mes juk
buvom savo tėvynėj Lietuvoj.

K. Žekonis rašo, kad gal ir
man Lietuva patiko. O kam ga-
lėjo nepatikti? Juk tai mūsų ir
mūsų tėvų kraštas. Maironio
žodžiais, kiek čia atsiminimų
atranda širdis...

Man trečią kartą teko būti
Vilniuje. Pirmą kartą 1917 m.
vokiečių nelaisvėje. Antrą
kartą 1920 m., kaip Lietuvos
kareiviu. O kaip Kanados pi-
liečiui — trečią ir gal pasku-
tinį kartą. Šimtu nuošimčių
sutinku, kad Lietuvoje žmonės
mandagūs ir malonūs, neiš-
skiriant nė Inturisto tarnauto-
jų, bet yra ir kiek išimčių.

Tik skaudu, kad neleido pa-
būvoti tėviškėse, pamatyti sa-
viškių, gimtųjų sodybų ir kai-
myną. Kam teko pamatyti
kraštą ir pasižvalgyti plačiau,
tas parsivežė geresnį vaizdą
apie Lietuvą už tuos, kurie
tepat buvo Vilniuje.

Kraštas vis dėlto okupu-
tas. Nematėme lietuviškų ka-
reivėlių, dainuojančių lietu-
viškas dainas. Nematėme ka-
romuziejaus sodelyje pamink-
lo žuvusiems už Lietuvos lais-
vę. Nebėra Amerikos lietuvių
dovanotojo varpo, skelbiančio,
kad "nevertas laisvės, kas ne-
gina jos." Nematėme ten nė
Basanavičiaus stovylos, o jis
juk mūsų tautos patriarchas.
Matėme karo muziejaus kam-
putyje Laisvės statulą, kaip
senieną, matėme Kaune ir Vil-
niuje svarbesnėse vietose sta-
tulas svetimų žmonių, nieko
bendro neturinčių su Lietuva.
Tai juk yra mūsų krašto iš-
prievartavimas. Nejaugi K.
Žekonis viso to nematė?

Daug dar galima būtų pri-
rašyti, bet pakaks ir to.

Sutinku su K. Žekoniui, kad
kas gali turėtų nuvažiuoti ir
pamatyti tą brangią mūsų Lie-
tuvą ir jos mielus ir malonius
žmones.

P. Liaukevičius
PASISEKIMAI
IR NEPASISEKIMAI
ST. CATHARINĖJE

Iš šalies žiūrint, atrodyti,
jau gana ramu, bet kai kas
dar nerimsta, rašo klaidinda-
mas visuomenę. Jei nenori-
ma teisybės rašyti, geriau
visai nerašyti. Kitas vėl sva-
joja, suplanuoja savo galvelė-
je, sakyčiau, labai gerų da-
lykų, bet neįgyvendinamų. Tai
tuščias bendruomenės narių
apgaulinėjimas, ar manijos
liga pasigirti prieš kitas lie-
tuvų bendruomenes Kanadoje.

Švietimo reikalų vadovas
rašė, kad suorganizuos lietu-
vius studentus, lankančius
Brook universitetą. Svajojo
apie lituanistinius kursus,
apie jaunimo sekciją šalia
bendruomenės valdybos ir
daug kitų planų, bet nė vieno
neįsipildė.

Šį pavasarį sujudo ieškoti
"iškiliosios lietuviškos". Su-
darė komisiją, tiesa, iš nu-
simanančių žmonių, bet ne-

buvo paskelbta nei amžiaus,
nei kitų sąlygų. Paskelbtu
laiku, gegužės 3 d., komisija
atėjo rinkti gražuolės. Pri-
sistatė tik vieną mergaitę, ir
ta pati vos 14 metų amžiaus.
Paties vicepirmininko duktė
V. Šetkaitė. Noriu pasakyti,
kad buvo užgautos visos mer-
gaitės, įneštas erzelis.

Arba vėl. Motinos dienos
minėjimo proga, aiškiai buvo
parašyta N. Lietuvos savait-
raštyje, kad yra numatyta
bendras visų lietuvių pobūvis
-arbatėlė. O nieko panašaus
nebuvo.

Reikty daugiau apdairumo
ir atsargumo su panašiais
apsiskelbimais, nes visa tai
rodo valdybos nerimtumą,
stoką atsakomybės prieš vi-
suomenę. Be to, tie dalykai
veda prie nesugyvenimo, prie
to, kas tebevyksta šiandien.

Gera mintis atėjo bendruo-
menės pirmininkui J. Šarap-
nickui šaukti susirinkimą,
nežiūrint kitų valdybos narių
pasipriešinimo. Toks LB su-
sirinkimas įvyks rugpjūčio 23
d., sekmaadienį, tuojau po pa-
maldų parapijos salėje. Rei-
kia tikėtis, kad bus naudingas.
Tik gaila, kad pačioj valdyboj
nėra sutarimo, kai kurie na-
riai nusistatę prieš pirminin-
ką, ne tik nepritaria, bet tie-
siog sabotuoja jo užsimoji-
mus, sumanymus.

Nors šiuo metu tylu, bet
visuomenė tebėra suskaldyta.
Visai buvo stengiamasi su-
gyventi, bendrai veikti, iš-
lyginti visus nesklaidumus,
vienok rezultatų nesimato.
Visuomenė laukia visiškai
naujos, bešališkos, lietuvių
bendruomenės valdybos. Tik
tada galėtų pradėti naują, so-
lidarių, gražų sugyvenimą,
naudingą šiai kolonijai ir tau-
tai.

Žilvitis
PO KANADOS
KLEVO LAPU
Suviev, Nagy. Sveikas Ma-
ziliauskai. Po Kanados klevo
lapu imi vairuoti redaktoriš-
ką plunksną, kurią moderni
technika paverė rašomąja
mašinėle.

Visas senąsias lietuviškas
tradicijas dabar turi nešti
Nepriklausomos Lietuvos re-

daktoriaus suole atsisėdęs
naujokas. Kadangi mes, pa-
sak Binkio, esame kunigaikš-
čių tauta — Kirša sakė, "vy-
rai nuo žagrės", — o redak-
toriaus suolas ne sostas, iš-
pūstos mūsų krūtinės, nors
visos lygios, bet kiekviena
save skaito lygesne negu ki-
tos. Ir Šekspyras ir Sruga
sakė, valdovui nelengva sėdė-
ti soste, bet dar sunkiau yra
sėdėti redaktoriaus suole.

Amerikos lietuvių laikraš-
čių istorija rodo, kad skaity-
tojai mėgsta asmenybę —
personalizmą. Pusrašėliai
ateiviai mėgo Bačkauskio
"Saulės" Taradaiką, ir "Ke-
leivyje" Paltanavičiaus palik-
tą Maikį su tėvu. "Naujienos"
buvo Grigaičio, "Vienybė"
Širvydo ir Tysliavos, "Lietu-
va" Šerno, "Nepriklausoma
Lietuva" — Kardelio. Aukšti-
namasis "New Yorko Times"
tunka savo "specialių" kores-
pondentų skiltimis...

Asmeninę skiltį rašyti ne-
lengva. Poetas Tysliava, sa-
vo išgarsėjusią Dabar rašy-
damas, surūkydavo nemažą
cigarečių, išgerdavo daug ka-
vos puodukų ir išvaikščiūdavo
mylias redakcijos kambare-
lyje. Širdis neišlaikė. Rašy-
tojas Dikensas spėliodavo,
mirsias "prikinkytas prie
plunksnos". Taip mirė M.
Biržiška, Tysliava ir Karde-
lis.

Taigi vedamųjų vieton —
truks plyš — asmeninę skiltį.
Bet sykiu — ilgiausių metų.

Skaitytojų laiskai... Sako-
ma, bolševikų diktatūra šia
priemone naudojasi patirti
žmonių nuotaikas. Geri lai-
škai būtų kaip geriems vyrams
geroj girioje gerti gerą girą.
Bet kunigaikščių tautoje, kur
kiekvienas "feodalias" siekia,
kaip dr. Šliupas sakydavo,
"per buksvas" įkirsti, laiskai
dažnai yra nuobodžių sąskaitų
suvedimai. Jei redaktorių
sumaniai raudoną pašėlį pa-
vartos, susilauks dangaus
skliaustus siekiančio lygesnių
už lygiuosius riksmo.

Romėnai, iš kurių mūsų le-
gendų Palemonas kilo, mėg-
davo sakyti: "per angusta ad
augusta" — per sunkumus į

aukštybę. Redaktoriaus kelias
— erškėčių kelias: obliuok,
sūneli, atels tėvelis (skalty-
tojas) ir kirviu išdailins. Ta-
čiau, kas nedirba, mielas
vaikė, tam ir duonos duot ne-
reikia. ABC. Nuoširdūs lin-
kėjimai drąsliai pasakyti vi-
siems: pasitrauk, nekliudyk,
juk matai, kad kalu...

Kalk, Maziliauskai, kad
nuo priekalo skambėtų toli ir
vis su nauda visų — ir mūsų
pačių — skriaudžiamai mūsų
tautai. Vyta. Širvydas

CITATOS

NIHILISTINĖ
APRAIŠKA

Pasaulio lietuvis 1970 m.
birželio mėn. išspausdino ir
tokią pastraipą:

"Atsiranda Liet. B-nel
grasančių ir boikotu: nedaly-
vausim jos rinkimuose, ne-
lankysim jos susirinkimų,
nedėsime tautinio solidarumo
inašų ir t.t. Tai blogiausia,
ką jie galėjo sugalvoti. Viena,
boikotas yra nihilistinė ap-
raiška iš esmės. Antra, boi-
koto lazda gali turėti du galus,
ir antrasis jos galas lygiai
skaudžiai gali suduoti pa-
tiems boikotininkams. Gaila,
kai kur jau taip ir yra".

MŠRIS
VEDYBOS

"Tėvynė" liepos 24 d. savo
vedamajame nagrinėja mišrių
vedybų klausimą ir prieina
tokių išvadų:

"Girdime pasisakymus
spaudoje ir viešame gyveni-
me apie mišriųjų vedybų ne-
pageidaujamas pasekmes.
Bet, deja, tenka pripažinti,
jog pati iškalbingiausia pro-
paganda vargu ar čia bus
veiksminga. Turim sutikti,
kad mišrių vedybų neišveng-
sim. Tad ar ne geriau bus,
jei jaunimą auklėsime kieto
tautinio atsparumo dvastojė
ir skiepysime mintį, kad, ne-
atsižvelgiant į nieką, lietuvis
pasilikty savo tautoje ir jos
neatsižadėtų".

STEFANIJA RUKIENĖ

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

Po keturių mėnesių gavome atsakymus. Pakul-
nienei, Bielskieni, Gintalienei, Yllenei, Belžakieni ir
kitoms moterims pranešė, kad jų vyrai yra Krasno-
jarsko darbo stovykloje. Aš gavau atsakymą, kad tokio
šioje stovykloje nebuvo ir nėra.

Vėliau parašiau laiską į Asino stovyklą ir iš ten
pranešė, kad tokio nėra.

Nesuradusi vyro, iš tikrųjų džiaugiausi ir galvo-
jau, kad jis išliko nesuimtas ir išsislapstė. Bet per
Lietuvą praužė karas. Gal jau nėra nei vyro, nei duk-
rytės. Bučiau laiminga, jei tik sužinočiau, kad jie gyvi.

Kartais taigoje pravirkstu ir klykiu, kiek tik jė-
gos leidžia, net visa giria skamba. Kartais gal ir gera
išsirekti. Kitaip galima išeiti iš proto. Tremtinė Ra-
manauskienė išprotėjo, ir ją išvežė į Tomsko beprot-
namį. Žiaurus jos likimas, nes ten ji bus gyva palai-
dota. Čia ji neturi savųjų ir niekas jos neišims, o be
artimųjų parašo neišleidžia. Niekada ta vargšė tremtinė
negrįš į namus.

Nėra nė vieno lietuvių tremtinio, kuris nesvajotų
grįžti į tėvynę. Jei paleistų, visi pėsčiomis išeitų iš šio
nemielio ir nesvetingo krašto. Susitikę įvairių tautybių
tremtiniai tuojau vieni kitų teiraujasi, kas girdisi ir
ar dar neleidžia namo. Mes visi užmiršdavome, kad
turime po dvidešimt penkeris metus.

Dėl visko dar parašiau vyro paieškojimą į Ulan-
Ude stovyklą, bet ir iš ten gavau neigiamą atsakymą.

Ulan-Ude stovykloje kalėjo daug lietuvių vyrų.
Smulkiau apie tą stovyklą aš atsitiktinai sužinojau iš
vienos rusės prokurorės ir NKVD tardytojos. Su ja
susitikau ligoninėje. Jai nesisakiau, kad esu lietuvis ir
tremtinė, bet vadiniau rusę. Taip ir atsivėrė Tamaros
"ruskaja duša".

Į ligoninę Tamara atvažiavo iš Ulan-Ude stovyk-
lų. Ji man papasakojo kai ką iš savo tardymų prakti-
kos. Kartą stovyklos gydytojas išvažiavęs tarnybos
reikalais į tas vietas, kuriose daugiausia dirbo lietuvių
kalinių. Išvažiavo ir daugiau negrįžo. Visos pastangos
surasti jo lavoną nepavyko. Radę tik jo mašiną, kuria
jis lankydavęs atskirus stovyklos taskus.

Buvęs įtariamasis, kad jį nudaigojo lietuviai. Jai
tekę įtariamus lietuvių kalinius tardyti. Ilgai dirbusi,

bet nieko neišgavusi. Kalėjimuose sėdėjusių ir stovyk-
lose gyvenusių kalinių patarimas yra:

— Per tardymus neprisipažink. Jei išlaikysi ir ne-
išsidiuosi, tai papildomos bausmės negausi.

Tamara man tvirtino, kad tardant kalinius, ypač
politinius, reikia būti tiems velnio vaikams žiaurui ir
neatladžiui. Nesigailėjusi ji ir lietuvių:

— Pasodinų į specialiai paruoštą elektrinę sofą,
paspaudžiu mygtuką, srovė tardomąjį gerokai papurto,
bet jis neprisipažįsta...

Čia pasakotoja sodriai rusiškai nusikeikia.

— Pastatau "stoikon" — reikia stovėti su geroku
kroviniu ant pečių. Prieš kalinį pastatytas gausiai
maistu ir gėrimais apkrautas stalias. Tardomasis jau
kelios dienos nevalgęs. Ilgiau pastovėjęs ir stipriaus-
ias vyras neišlaiko ir išgrūna. Ir vis dėlto lietuviai
neprisipažino ir neišdavė, kas nužudė stovyklos gydy-
toją ir kur nukišo jo lavoną.

Baigdama pasakojimą, ta rusė susiraukusi pa-
brėžė, kad tie kalės vaikai lietuviai esą labai "zakaja-
nyj".

Turiu pasakyti, kad Sibire tokių nužudymų pasi-
taikydavo. Kai vergas jau pristinga kantrybės, tai
kartais savo kankintojų ir atsikrato. Ar ana gydytoją
lietuviui nudaigojo, sunku pasakyti. Greičiausia, tai
buvo kalinių teismo sprendimas. O kam krito burtas
įvykdyti bausmę, tai jau didžiausia paslaptis. Mirs
kaliniai, bet vykdytojo neišduos. Matyti, kad tas mas-
kolis jau buvo geras diegas. Už tokių mirtį dangus tik-
rai nerūstauja.

Tamara man išsiplepėjo, kad jai tekę sėdėti kalė-
jime ir šnipinėti tardomuosius kalinius. Sėdėdama
vienoje kameroje, per ilgesnį laiką įgauni pasitikėjimą
ir šį tą iš jų sužinai. Tokį tardymo metodą naudojant,
reikia kantrybės. Jos balsas buvo nenormaliai storas
ir priminė daugiau vyrą, o ne moterį. Ji aiškino, kad
balsas pasidaręs storas nuo vaistų, kuriuos tekę var-
toti tarp kalinių vaidinant vyrą. Jai tekę sekti ir enka-
vedistus, kurie lankė įtartinas landynes. Ji tada vy-
riškai apsisirgusi ir vaidinusi girtą vyrą. Paskum
pristatė mums ir aukščiausiai atsistojusi, sekamus asmenis
pro langą nufotografavusi. Ji tvirtino, kad geriausi
liudininkai esančios foto kameros, nes jos niekada ne-
meluoja niekam.

Prokurorės Tamaros tėvas buvęs profesorius, o
motina gydytoja — vienos ligoninės direktorė. Tuo
jos teigimu galima tikėti, bet su daugeliu klausytų.

Tėvai gal ir padorūs žmonės, bet duktė jau buvo
nuėjusi slidžiais keliais. Ji buvo alkoholiškė ir iš sto-
vyklos atsistą į ligoninę gydytis. Čia ji gydėsi, bet
kartu ir kažką sekė. Ypatingą dėmesį ji kreipė į vieną

moterį, kuri pamišusi nužudė savo vyrą. Tamara su ja
pradėjo draugauti, dažnai išeidavo į svečių kambarį
ir ilgai kalbėdavosi. Ligoniai įtarė, kad ji čia atsiųsta
šnipinėti.

Vyro žudikė visada protingai šnekėdavo, bet, ma-
tyt, pajutusi, kad sekama, staiga sukvailėjo, išdaužė
ligoninės virtuvėje indus ir langus. Kadangi ji čia buvo
atsiųsta iš bepročių namų pasigydyti, tai tuojau ir
vėl ją grąžino atgal.

Prokurorė turėjo foto kamerą ir nežymiai vis ką
nors fotografuodavo. Tas paaiškina, kad čia ji kažką
sekė. Ji buvo dvidešimt penkerių metų, aukštoka, plona,
be krūtinės ir plaukus nešiojo vyriškai.

Kiek pasitaisiusi aš iš ligoninės išsirašiau, o ji
persikėlė psichiatrinę ligoninę, kurioje buvo alko-
holikams gydyti skyrius.

Teko išsikalbėti su G. Charachordina, vienos kon-
centracijos stovyklos komendanto žmona. Ji su dviem
vaikais buvo atvažiavusi iš Kolymos stovyklą pas tė-
vus atstogauti. Pasakojo, kad Kolymos stovykloje yra
daug lietuvių vyrų. Vienas lietuvis, jos vyrui leidis,
ateidavęs į virtuvę jau patarnauti. Išvalydavęs kamba-
rius, pakurdavęs krosnis ir prinešdavęs maikų.

Pasak jos, ten gyvenimo sąlygos labai sunkios, o
kaliniams tiesiog nežmoniškos. Visas maistas konser-
vuotas, visos daržovės džiovintos. Dėl stokos vitaminų,
dauguma kalinių serga cinga ir lieka visai be dantų.

Stovyklų komendantai ir sargybiniai ten laikomi
tik penkeris metus, po to keičiami naujais. Jei jau
pavojinga ilgiau gyventi stovyklų personalui, tai ten
vargšų kalinių gyvenimas baises ir jų likimas jau iš-
spręstas — lėta ir užtikrinta mirtis.

Charachordina atvažiavo į Bakčarą, kad kiek nors
atsigautų vaikai ir gautų pavalgyti šviežių bulvių ir
daržovių. Tačiau pas vyrą ji negrįžo, nes greičiausia
buvo pasimetę. Vėliau čia ji susirado darbą ir vienoje
mokykloje dėstė vokiečių kalbą. Nors pedagoginiam
darbiu nebuvo pasiruošusi, bet buvo žydų kilmės ir
šiek tiek mokėjo vokiškai. Svetimų kalbų mokytojų
sovietinėms mokykloms labai trūkstą.

Baisios gyvenimo sąlygos buvo Kamčatkos darbo
stovykloje, kuriose kalėjo ir lietuviai. Visi tremtiniai
dirbo įvairiose kasyklose, kuriose kasama akmens an-
glis, geležies rūda, varis, siera ir auksas.

Klimatas labai atšiaurus. Žiemą, slaučiant sniego
audroms, kaliniai eina įsitverdami virvių, kurios yra
nutiestos iš stovyklų į darbovietes. Einantį atplėš aud-
ra nuo virvės ir vėjai nusimes į tundras, o sniego vėpū-
tiniai palaids kalinį savo minkštuose pataluose ir iš-
vaduos iš skaudžios ir beviltiškos nevalios.

Nusinėš audra skarmaluotą ir išbadėjusį vergą —
ir niekas nesileis jo ieškoti, nors tai būtų geriausias

draugas ar pažįstamas. Daug darbo stovyklų įnamių
Kamčatkos audros nunešė tundrosna, kur ir mūsų bro-
lių kaulai guli.

Archangelsko stovyklose kalėjo daug lietuvių.
Gyvenimo sąlygos buvo žiauriausios ir mažai išliko
gyvų. Kas pateko į Golmogori mirties stovyklą nė vienas
negrįžo.

Vyrų ešelonas, su kuriuo važiuodami vis lenkty-
niavome, visas pateko į Krasnojarsko srities stovyk-
las. Badas ir sunkūs darbai miškuose greit palaužė
sveikatą ir stipriausių tremtinių. Daug paliegiusių vyrų,
nematydami savo kančios galo, ant triaukščių lovų pa-
sikardavo. Stovyklų administracijos teroras juos visus
varė prie duobės. Jie stovyklos kieme būdavo išren-
giami iki baltinių, taip laikomi Sibiro šaltyje ir grasi-
nami sušaudyti. Neva gavus telegramą iš aukščiausių,
persaldyti būdavo grąžinami į barakus. Tokie žaidimai
su tremtiniais buvo kartojami tam, kad daugiau su-
sirtų ir greičiau išmirtų. Tų stovyklų administraci-
joje buvo surinkti aukščiausio laipsnio sadistai ir iš-
krypėliai, kurie žmogaus kančioje jaučia malonumą ir
pasigėrėjimą.

Krasnojarsko stovyklose kalėjo du tūkstančiai lie-
tuvų vyrų ir iš jų gyvų išliko tik apie šimtas. Ten
mirė mūsų šeimos bičiulis Vincas Gučius ir geri mano
pažįstami: Norbertas Garnys, Antanas Pumputis, Al-
fonsas Prancūnas, Jonas Prancūnas, Jonas Repšys,
Petras Švalkus, Mykolas Gimžauskas, Alfonsas Matiu-
kas, Zigmas Blaževičius, Juozas Belžakas, Aleksandras
Mohlis, dr. A. Naglis, Jurgis Gintalas ir daugybė kitų
ten patekusių tremtinių.

Atleidus tremtinius nuo bausmės, susitikau su
savo pažįstamais, gyvenusiais stovyklose ir išlikusiais
gyvais toje mirties duobėje. Su jais kalbėjausi dar
Sibire, susitikdavau ir Lietuvoje. Visi buvo sunkūs li-
goniai ir lėtai žygiavo į kapus. Jie labai daug žino, nes
viską matė savo akimis. Bet ar pavyks jiems tas žinias
palikti mūsų tautos ateinančioms kartoms ir istorijos
teismui, tai sunku pasakyti.

Milžiniški Sibiro plotai nusagstyti lietuvių kapa-
is: snieguotasis Uralas, Arktikos jūrų pakraščiai, tolimoji
Kamčatka, Altajaus tarpukalnės, Kazachstano plačio-
sios stepės, Baikalo pakrantių taigos, Jenisejaus ir
Lenos upių pakrantės.

Sunkiai lietuviai dirbo, badavo, šalo ir maskoliškų
sadių kankinami ir spardomi mirė: Vorkutoje, Uch-
toje, Norilске, Karagandoje, Kolymoje, Ulan-Ude, Koz-
voje, Krasnyje, Izmoje, Ufoje, Ščugore, Vierniјenske,
Intoje, Vaigace, Archangelske, Kamčatkoje, Naujojoje
Zemėje ir kitur.

Bus daugiau

PASKUTINIOSIOS DIENOS

PRIEŠ 25 METUS MIRĖ FELICIJA BORTKEVIČIENĖ (2)

Nepaisant dr. Makauskienės pastangų ją sustiprinti, sanatorijoje ligonės sveikata negerėjo. Tų pačių metų rugpjūčio mėnesį mes — dr. Steponaitienė, dr. Zakovičaitė ir aš, — nuvykusios į sanatoriją F. Bortkevičienės aplankyti, radome ją pesimistiškai nusiteikusią. Skundėsi bloga savijauta ir pareiškė norą grįžti į Kauną. Mums pasisekė įkalbėti ją dar pasilikti.

Apie spalio vidurį F. Bortkevičienė grįžo į Kauną jau visiškai paliegusi. Spalio 17 d. aplankiau. Radau ją labai nusilpusią ir blogai nusiteikusią. Pasirašiusi man savo įgaliojimą ir pažiūrėjusi į savo parašą, nustebo, sakydama: "Koks mano parašas — visai nepanašus į mano įprastinį pasirašymą".

Pradėjo labai verksti, sakydama: "Nieko nebebus iš manęs, aš jau mirsiu. Mirsdama neturiu ko ypatingai gailėtis. Tik labai norėjau dar pamatyti atsikuriančią ir demokratiškai susitvarkiusią Lietuvą. Jaučiu, kad tos laimės aš jau nebesulauksiu".

Abi susigraudinom, bet man pasisekė save ir ją nuraminti. Pradėjau įtikinti, kad šis silpnumas yra laikinis, nuovargis atsiradęs dėl kelionės, raminau, kad ji sustiprės ir kad mudvi sulauksime geresnių laikų. F. Bortkevičienės nuotaika pagerėjo, prašvito veidas, atsirado gyvenimo viltis, pradėjo klausinėti, kas girdėti politikoje. Ji papasakojo man kelis politinius anekdotus, pajaukavome ir išsiskyrėme gerai nusiteikusias. Tą pat dieną dr. A. Steponaitienė sutikusi mane išpėjo, jog F. Bortkevičienės gyvenimas nebeilgas.

Spalio 20 d. pas mane atėjo F. Bortkevičienės pasiuntinė, prašydama, kad sekančią naktį ateičiau budėti, nes gailėstingoji sesuo, kuri visada budėdavusi, tą naktį turėsianti dirbti ligoninėje. Apie 5 valandą vakaro nuėjau pas F. Bortkevičienę. Apsidžiaugė. Tačiau tuojau ėmė skustis, jog nežinanti, kodėl šiandien jai esą baisu. Labai norėjusi, kad aš pas ją ateičiau nes su manim jai drašiau.

Vakare jos savijauta buvo neblogo, ramiai pasikalbėjome įvairiais klausimais, visai neliesdamos ligos. Tačiau apie vidurnaktį pradėjo darytis labai nerami, ėmė skustis, jog esą sunku, ir kad blogiausia dar esą priešakyje. Nors kamparo po oda buvo leidžiama kas valandą, bet pagerėjimo nesimatė. Pradėjo kalbėti apie mirtį. Didžiausias jos prašymas buvo, kad nepalaidotų "raudonai". Prašė geriau išvežti ją į Troškūnus, kur palaidota jos sesuo Okuličienė.

Apie tikybines apeigas man nieko nesakė ir kunigo neprasė. F. Bortkevičienė apamai tikybiniu klausimu su manim nekalbėjo iki pat mirties.

Labai laukė savo sesers sūnaus J. Okuličiaus. Kelis kartus klausė manęs, kuriuo metu ateina traukinys iš Šiaulių, ir vis minėjo, jog labai norinti pamatyti savo sesers sūnų.

Apie 7 valandą ryto, įleidus kamparą, ligonei pasidarė lengviau. Pasisakė, jog norinti miego. Ir man patarė atsigulti ant sofutės gretimame kambarėlyje. Nors aš

ir atsiguliau, bet sekiau jos kvėpavimą. Apie valandą laiko ligonė ramiai miegojo. Apie 8 valandą staiga labai sudėjavo. Norėjau tuojau keltis, bet mane sudraudė F. Bortkevičienės gimnaitė, kuri tuojau nuėjo pas ligonę. Juodvi patylomis pradėjo kažin ko ginčytis. Po kelių minučių ligonė riktėlėjo nežemišku balsu. Aš tą patį momentą įbėgau į kambarį ir pamačiau siaubingą baimės iškreiptą ligonės veiką, išsigandusias akis. Pulso jau nebebuvo. Mirtis buvo labai staigi.

Felicija Bortkevičienė mirė 1945 m. spalio 21 d., 8 valandą ryto. Užspaudžiau jos mielas akis amžinatvei. Pasiukviečiau sargienę, kuri, mano laimei, nebijojo mirusiųsios. Mudvi ją nuprausėm, aprengėm ir pašarvojom toje pačioje lovoje, kurioje mirė, nes kitos vietos nebuvo. Susitvarkiusi, pranešiau tą liūdną žinią L. Raupienei, prašydama, kad ji praneštų kitiems artimiesiems bičiuliams.

12 valandą susirinko apie 20 asmenų, jų tarpe L. Raupienė, dr. A. Steponaitienė, S. Čiurlionienė, Mažylienė, dr. O. Bliūdžiūtė, L. Purėnienė, dr. J. Staugaitis, Z. Toliušis, B. Žygelis, dr. J.

Nemeikša ir kt. Buvo sudarytas laidotuvių komitetas. Pradėta rūpintis karstu, laidotuvių formalumais ir t. t. Velionės piniginėje radom 30 rublių, bet vėliau paaiškėjo, kad ir tie buvo paskolinti iš sargo. Rinkome auksą laidotuvių išlaidoms apmokėti. Aukų rinkimas sunkumų nesudarė. Pasklidus žinia apie F. Bortkevičienės mirtį, atsirado geros valios žmonių, kurie patys pasiūlė pinigų. Per porą dienų aukų suplaukė daugiau negu reikėjo. Likusius pinigus išsiuntėm tremtiniais į Sibirą.

Spalio 21 dieną, 5 valandą, Varpo spaustuvės darbininkai paruošė Varpo salę, atgabeno karstą ir velionę perkėlė į salę. Laidotuvių komiteto nutarimu, spalio 23 dieną, 10 valandą, velionė turėjo būti išlydėta į Troškūnus.

Spalio 22 dieną iš ryto Z. Toliušis su B. Žygelium nuėjo į spaudos skyrių gauti leidimo išspausdinti lapelius su pranešimu apie laidotuvių tvarką. Spaudos skyrius juos nusiuntė pas NKVD viršininką, kuris dėl to pakėlė didelį triukšmą, kaltindamas atvykusius, esą jie norį iš laidotuvių padaryti demonstraciją. Viršininkas pastebėjo, kad F. Bortkevičienė niekuo nėra nusipelnusi ir nesą pagrindo

ją iškilmingai laidoti. Jo buvo duotas griežtas įsakymas, kad spalio 22 dieną, 3 valandą po pietų, velionės palaikai būtų išgabenti į Troškūnus. Jis pridūrė, kad bus atsiųstas sunkvežimis, ir mirusioji be jokių iškilmių ir palydovų turi būti išvežta.

Niekur nebuvo paskelbta, kad velionė bus išvežta, tačiau 3 valandą Varpo salė jau buvo pilna žmonių. Išnešant karstą iš salės ir nuleidžiant nuo antrojo aukšto, visi nustebo ir nusiminėme pamatę, jog sunkvežimis buvo įstumtas į tamsią pavarę ir pastatytas prie pat laiptų durų tamsoje, kad iš gatvės puses nebūtų matomas velionės išvežimas. Atrodė, lyg kas būtų vagiama su baime, kad visuomenė nepamatytų, koks nusikalstamas darbas atliekamas... Liūdesys prislėgė visus susirinkusius. Lyg kažin kokia tamsi bedugnė atsirėdė prieš visų akis.

Tyla, tamsa, priblokšti žmonių veidai palydėjo taučiausią asmenybę į paskutinę, amžiną kelionę...

J. Šileikaite

MIRĖ AKTORIUS N. NAKAS

Rugpj. 13 d. Vilniuje, 63 m. amžiaus sulaukęs, mirė dramos aktorius Napoleonas Nakas.

ANTANAS VYDAS XVI a. lietuvių kartografas

Pirmojoje XVI a. pusėje lietuvių šviesuomenės geografinis bei kartografinis akiratis, kaip ir Vakarų Europoje, rėmėsi įvairių autorių kosmografijomis ir senovės graikų mokslininko K. Ptolomėjaus veikalais „Geografija“, kuris buvo parašytas dar 150 mūsų eros metais. Kosmografijose būdavo aprašomi visi žinomi kraštai, jose ypač gausu būdavo istorinių žinių ir eilinio skaitytojo malonumui fantazija paremtos medžiagos. K. Ptolomėjaus „Geografija“ imponavo tuometinės Europos mokslinę visuomenę spausdintais, sistemingai išdėstytais antikinio pasaulio žemėlapiams su meridianų ir paralelių tinkleliu bei šiaurinių orientavimų, kurį naudojame ir šiandieną. Kad ir pasenę, jo schematiniai žemėlapiai iš dalies atstovavo kartografijos mokslui antrojoje XV a. pusėje ir XVI a. pradžioje.

Bet didžiųjų geografinių atradimų ir jūrų kelionių paveiktas renesanso žmogus nebeapsitenkino dar K. Ptolomėjaus nupieštu pasaulio vaizdu. Atsivėrus nežinomų žemynų horizontams, geografija bei kiti mokslai labai praturtėjo. Tuometinė Vakarų Europa domėjosi ne vien tik nauju Amerikos žemynu, bet ir kitais neaiškumo skraiste pridengtais kraštais, o ypač Rytų bei Šiaurės Europą, kurią K. Ptolomėjaus žemėlapyje dengė lotyniškas užrašas „terra incognita“ (nežinoma žemė). Tokia dar mažai pažįstama šalimi ir buvo beauganti Maskvos valstybė. Nuo šio renesanso epochos geografinio sąjūdžio neliko nuosėdų ir Lietuva. XVI a. Vilniuje gyveno ir kūrė pirmasis lietuvių kartografas Antanas Vydas, kuris sudarė patį pirmąjį spausdintą Maskvos žemų — Maskovijos — žemėlapi lotynų ir rusų kalbomis. Žemėlapis pirmą kartą pasirodė 1542 m., o sekančios jo laidos — 1555 ir 1570 m. Su šiuo Maskovijos žemėlapiu Antano Vydo vardas garbingai įrašytas pasaulinėje kartografijos istorijoje.

A. Vydo biografijos pradžia nėra aiški — jis gimė 1500 ar 1508 m. Taip pat nėra patikimų žinių ir apie jo gimimo vietą. Žinoma, jog jaunystėje jis mokėsi pas žymų vokiečių menininką Luką Kranachą Vyresnįjį, kuris ilgą laiką gyveno reformacijos centre Vitenberge ir savo dirbtuvės kūrinius aprūpindavo Drezdeno kunstkamara. Tai, be abejo, atsiliepė A. Vydo meniniam subrendimui ir pasaulėžiūrai.

Vėlesnis A. Vydo gyvenimas teatsekamas nuotrupomis iš kai kurių jį liečiančių dokumentų. 1534 m. Vydas gyveno Krokuvoje ir buvo išpareigojęs įstoti į miesto dailininkų cechą. Kiek ilgai dailininkas išbuvo Lenkijos sostinėje — tiksliai nežinoma, bet 1535 m. birželio mėnesį apie jį rašo šio miesto tarybos knygos. Vėliau A. Vydas apsigyveno Vilniuje. Čia jis dirbo didžiojo Lietuvos kunigaikščio Žygimanto Augusto rūmų dailininku. A. Vydas Žygimantui Augustui nutapė keletą paveikslų, iš kurių, deja, žinomi tik du. 1545 m. už paveikslą „Stumbrų medžioklė“ dailininkas gavo 105 lenkiškus auksinus. Susidomėjęs lietuviškais stumbrais tuo laiku buvo nepaprastai didelis, ir lietuviai su malonumu juos rodydavo užsieniečiams Trakų pilies sode. Antras Vydo kūrinys vaizdavo turnyrą ir buvo nutapytas 1546 m. Abu paveikslai laikomi dingusiais.

Reikia manyti, jog A. Vydo dailės darbai sudarė Žygimanto Augusto kuriamos galerijos meno rinkinių pradžią. Tie rinkiniai savo senumu ne kiek neušilėdo Drezdeno kunstkamerali, vėliau išaugusiai į pasaulį išgarsėjusia Drezdeno galerija. Didysis Lietuvos kunigaikštis, kaip ir kiti to meto valdovai, be biblijinės ir antikinės tematikos, uoliai rinko įžymių asmenų portretus. Vienas panašaus turinio paveikslų rinkinys buvo gautas per Prūsijos hercogą Albrechtą 1547 m. 1548 m. meno rinkiniai praturtėjo net 29 nežinomo turinio paveikslais, o kiek vėliau buvo įsigyta 16 paveikslų iš Abraomo ir Juozapo istorijos. Be abejo, visa taiėjo per rūmų dailininko A. Vydo rankas.

Negalima abejoti, jog A. Vydas nebūtų nutapęs paties Žygimanto Augusto, kai Vilniuje buvo renkami įvairių įžymiųjų atvaizdai ir pats A. Vydas juos tapydavo. Dabartinėje Vilniaus paveikslų galerijoje kabas Žygimanto Augusto portretas, priskirtas XVI a. nežinomam tapytojui, tikriausiai priklauso A. Vydo teptukui.

A. Vydas savo dailės kūrinius buvo žinomas ir svetur — Prūsijoje, Dancige, Pomeranijoje, Saksonijoje ir kitose vietose. Iš tokių dailininko darbų minėtini Prūsijos hercogo Albrechto užsakymu 1553 m. nutapyti keturi jo portretai ir 1557 m. tam pačiam hercogui nusiųsti abiejų Žygimanto Augusto dukterų portretai.

A. Vydo dalyvavimas sukuriant vadinajamąjį Croy kilimą Greivswalde, kurio centre pavaizduotas M. Liuteris, skelbias savo mokslą, rodo A. Vydo buvus aktyviu reformacijos šalininku. Tokias jo pažiūras palaike ir stiprus reformacijos judėjimas pačioje Lietuvoje.

A. Vydas mirė Dancige 1558 m. sausio 21 d.

A. Vydo gyvenimas ir kūryba rodo, kad jis beveik neatsikyrė nuo kitų renesanso epochos asmenybių, garsėjusių keliose kūrybos srityse. Tai kartografijos istorijoje žinomi Amerikos atradėjas Kristupas Kolumbas, įžymusis menininkas Leonardo da Vinci bei kiti. Panašus lietuviško renesanso atstovas buvo ir A. Vydas.

Nors A. Vydo palikimas turtingesnis dailės kūrinių, bet iš visų jo darbų kultūros istorijai vertingiausias yra Maskovijos žemėlapis.

Vienas iš pirmųjų šiuo žemėlapiu pasinaudojo plačiai paplitusios „Universalinės kosmografijos“ autorius S. Miunsteris. S. Miunsterio pateiktas Maskovijos žemėlapis yra aiškiai sumažinta ir siauresnio turinio A. Vydo žemėlapi kopija, pritaikyta kosmografijos dydžiui. 1549 m. to meto Europoje žinomas diplomatas S. Herberšteinas išleido knygą „Maskvos reikalų užrašai“, kurioje kalba ne tik apie A. Vydo žemėlapi, bet ir apie jo paliktus Maskovijos aprašymus. Deja, kol kas apie juos nieko tikra nežinoma. A. Vydo žemėlapis buvo žinomas dar ir XVII a., bet nuo jo pabaigos beveik tris šimtmečius jis buvo laikomas dingusiu ir išguldė užneštas storomis laiko dulkėmis iki pat XIX a. pabaigos. Žemėlapis nebūtų taip greit dingęs, jeigu jis būtų atspausdintas kokiame nors vėliau išleistame atlase.

Šiuo metu pasauliui žinomi iš viso tik 5

paskutinių dviejų laidų A. Vydo Maskovijos žemėlapių egzemplioriai (Hamburge, Stokholme, Londone, Helmštėde, Braunsveige), kurie priklauso retoms kartografinėms brangenybėms. Vienas toks 1555 m. laidos žemėlapis buvo eksponuotas 1952 m. vasarą Braunsveigo miesto muziejaus specialiai surengtoje senų kartografinių unikumų parodoje. Ši Braunsveigo žemėlapi sudaro 6 popieriaus lapai, priklijuoti ant drobės (856×828 mm). Jis turi myliomis išreiktą linijinį mastelį, kuris lygus maždaug 1:2 500 000. 1555 m. laidos žemėlapis buvo raizytas vartyje paties A. Vydo ir išleistas su lotyniškais ir rusiškais užrašais. Be to, šios laidos žemėlapyje pažymėta 1542 m. data rusiškais skaitmenimis, kuri patvirtina 1542 m. laidos egzistavimą. Paskutinės 1570 m. laidos žemėlapis buvo išleistas tik su lotyniškais užrašais.

A. Vydo Maskovijos žemėlapis orientuotas į rytus, aprėpia visą Rytų Europą ir pirmą kartą Sibiro dalį iki Obės. Pirmą kartą žemėlapyje parodytos svarbiausios Rytų Europos upės. Be ptolomėjiskais žemėlapiams įprastų Volgos, Dono ir Dniepro upių, jame parodytos ir Šiaurės Ledžio baseino upės — Dvina, Pečiora, Mezenė ir kt. Ieškoti kokio nors upių kryptų griežto atitikimo tikrovei dar netenka. Iš žemėlapiu jau to meto skaitytojas matė, jog Volga savo deltoje turi visą eilę atšakų. Žemėlapiu hidrografinį tinklą papildė nemaži ežerai, suburti vakarinėje dalyje. Iš vieno tokio didžiulio ežero arti „Tropet“ vietovės išteka Volga, Danguva ir Dniepras. Jį, atrodo, reikia sutapatinti su ežerynu, iš kurio prasideda Volga bei Danguva. Be abejo, A. Vydas buvo girdėjęs apie šiuos ežerus, kurie, pavasario metu ištvinę, susijungia į vieną didelio ploto nepereinamą pelkę-ežerą. Ryški klaida yra Dniepro pradžia šiame ežere.

Be upių bei ežerų, žemėlapyje driekiasi dideli miškų plotai, kurie lengvai telpa miškų zonos ribose, nors pietinė jų linija nukelta per toli į šiaurę. Žemėlapyje vakarinėje dalyje, arčiau Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės sienos, sužymėti visi svarbiausieji miestai: Kijevas, Kričiovas, Starodubas, Černigovas, Radogoščius, Novgorodas-Sieverskas, Brianskas, Viazma, Voločegas, Karačevas, Dorogobužas ir kt.

Žemėlapiu turinį dar įvairina gausūs paaiškinamieji užrašai apie gyventojų tautinę sudėtį ir kitokie. Pavyzdžiui, padaryta gana teisinga išvada apie vengrų kilmę, sprendžiant iš jų kalbos bendrumo su ugrais. Kitas užrašas ties Beloje ežeru skelbia, jog čia karo metu Maskvos kunigaikščiai slėpdavo turtus. Tuštesnės žemėlapi vietos užpildytos įdomiomis buities ir medžioklės scenų iliustracijomis. Poroje vietų pavaizduotas lokų gaudymas, prie medžio prisiliejęs per daug stambus ernis (rosomacha) ir pan. Stumbrų medžioklė A. Vydas parodė pietinėje žemėlapi dalyje, o ne vakarinėje, kur nors Lietuvoje ar Maskovijoje, nes čia jam labiau rūpėjo pavaizduoti miestus ir mišų vaizdus. Žemėlapi jo apačioje paplodo du tekstai — laiškas skaitytojui ir dedikacinis žodis.

Išsamus A. Vydo žemėlapi turinys bei vaizdo tikslumas, lyginant su jo amžininkų darbais, rodo, jog kartografas panaudojo patikimesnę ir turtingesnę kartografinę medžiagą, kuri rėmėsi keliais šaltiniais. Pirmu šaltiniu buvo Lietuvoje sukaupata medžiaga, kurią sudarė įvairi informacija apie reikalus Maskvoje ir ypač kariniam veiksmams vertingos žinios apie vakarinę Maskovijos dalį. Tai kaip tik gerai atspindi A. Vydo darbas, nes visas pirmosios XVI a. pusės karo veiksmų teatras, apėmęs Dniepro, Desnos, Sožės ir Danguvos upių rajonus su gana smulkiai žemėlapyje pažymėtais miestais, buvo labai gerai žinomas lietuviams.

Antrą šaltinį sudarė grynai rusiškos kilmės medžiaga, kuri suteikė žinių apie rytinę

žemėlapi dalį, Šiaurės Europą, Sibirą ir Obę. Ši kartografini svarbi medžiaga vienu metu ar kitoki būdu buvo žinoma ir Lietuvoje, nes nestigo asmenų, buvusių Maskvos žemėse ar iš ten persikėlusiu gyventi į Lietuvą. Vienas toks asmuo, buvęs žymus Maskvos karinis veikėjas J. Liackis, kaip tik minimas kartografo dedikaciniame žodyje. A. Vydas šią pavarę įrašė, norėdamas pakelti žemėlapi autoritetą ir tuo įtikinti skaitytoją, jog žemėlapyje pateiktas vaizdas paremtas labai gerai Maskvos valstybė žinančio žmogaus informacija.

A. Vydo Maskovijos žemėlapis nėra vien tik svarbiausių Rytų Europos geografinių objektų kartografinis vaizdas, bet jis įdomus ir grynai istoriniu atžvilgiu, kaip savotiškas pirmosios XVI a. pusės Lietuvos ir Maskvos valstybių tarpusavio santykių veidrodys. Žinoma, A. Vydas aiškiai buvo Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės interesų įtakoje ir tuolaikinei kartografijai būdingomis vaizdinėmis priemonėmis parodė Lietuvos feodalų priešinimąsi slaviškų žemių susijungimui į vieningą Maskvos vadovaujamą valstybę.

1514 m. Maskvos kariuomenė paėmė Smolenską, svarbų prekybos centrą. Ši pralaimėjimą žemėlapi autorius stengiasi užuostuoti kitų tų pačių metų vėlesniu įvykiu — Lietuvos kariuomenės pergale prie Oršos. Nors ši pergalė nekompensavo Smolensko netekimo ir neturėjo didesnės reikšmės tolesnei įvykių eigai, bet ji žemėlapyje parodyta svarbi Lietuvai. Ties Oršos miestu padėtas užrašas „conflictus an. 1514“, kurį pailiustuoja karių vaizdai ir patranka, nukreipta Maskvos link.

Karinis aktyvumas ypač sustiprėjo 1534 m., kai Žygimantas Augustas siekė likviduoti maskviečių teritorinį pleišta, nukreiptą Kijevą link. Lietuvos feodalai 1535 m. užėmė Gomelį, kuris žemėlapyje (Humh) aiškiai pažymėtas Lietuvos pusėje, o pavykęs miestą užėmimas paryškintas dviejų raitelių grupių susidūrimu.

Tokiais vaizdais A. Vydas parodė svarbesnius gyvenamojo momento įvykius, opius Lietuvos feodalams. Esamomis sąlygomis išsamesnis Maskovijos žemėlapis kaip tik ir buvo labai pravartus Lietuvos valdantiesiems sluoksniams, kurie siekė išlikti ir išvirtinti rusiškose žemėse. Žemėlapyje gana tiksliai pažymėtos sienos jau po 1537 m. paliaubų, parodytos totorių valdos, o jo rytinis orientavimas tarsi atskleidė Maskvos valstybės plotus žiūrint iš Lietuvos pusės.

Be Maskovijos žemėlapi ir gausaus dailės kūrinių skaičiaus, A. Vydas laikomas autoriumi dingusio Lietuvos žemėlapi, sukurto XVI a. Jis buvo reikalingas vykstant dažniems teritoriniams ginčams, ruošiantis valakų reformai ir geresniam krašto pažinimui. Pats žemėlapis nebuvo naujas dalykas lietuviams, nes jie jau XV a. pradžioje, Vytauto laikais, ginčuose su kryžiuočiu ordinu naudojosi specialiais dokumentais-žemėlapiams. Apie Lietuvos žemėlapi egzistavimą XVI a., be kitų netiesioginių įrodymų, atseka iš jo perdirbinių vėlesniuose lenkų kartografo V. Grodeckio ir M. Strubičiaus darbuose, kuriuose ypač ryškūs didesnis etnografinės Lietuvos teritorijos tikslumas.

Reikia manyti, kad pirmasis Lietuvoje sudarytas savo krašto žemėlapis buvo naudojamas tik griežtai valstybiniam reikalams ir jo egzempliorių buvo mažai. Kaip rodo kartografijos istorija, toks žemėlapi slaptinimas padėjo žūti daugelio šalių pirmiesiems originaliems žemėlapiams.

Vilniuje A. Vydo sudaryti Maskovijos žemėlapis ir žuvęs Lietuvos žemėlapis yra kartografinių darbų pradžia Lietuvoje. Antrojoje XVI a. pusėje išsivystė dideli lauko kartografavimo darbai. Jų išdava buvo 1613 m. M. K. Radvilo pastangomis sudarytas naujas, tikslesnis Lietuvos žemėlapis.

J. PETRULIS (M. ir gyv.)

Vilniaus Žemutinės pilies opera

VILNIAUS įdomiausių reišikinių Lietuvos muzikos istorijoje — pirmojo Vilniaus muzikinio teatro veikla (1634—1648). Jį Žemutinėje pilyje įkūrė Lietuvos didysis kunigaikštis Vladislavas IV Vaza, nemažai laiko praleidęs Vilniuje. Įdomu, kad pirmasis Europoje pastovus muzikinis teatras buvo įsteigtas keletą metų vėliau — 1637 m. Venecijoje. Apskritai opera buvo visiškai naujas tais laikais žanras.

Dar būdamas sosto įpėdiniu, Vladislavas atsiirngai pamėgo muziką, su kurla gerai susipažino tėvo, Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Zigmanto Vazos dvarė. Cia dažnai skambėjo garsios lenkų kompozitorių M. Zelensko kūriniai. Vladislavas susižavėjęs klausydavosi vieno žymiausių to meto vargonininkų — italo T. Merulos grojimo.

1625 metais Vladislavas išvyko keliauti po Italiją. Viešitį Florencijoje, garsiąją Medičių rūmuose, sveikintįjį šeimininkai Lietuvos sosto įpėdiniui nuliarė padaryti siurprizą — svečiui pagerbii jis užsakė parašyti operą. Tai buvo Franceskos Kačini „Rudžiero išgelbėjimas iš Alcinios salos“. Svečias buvo nepaprastai sužavėtas dar jam neregėtu ir visiškai nežinomu „muzikos žanru“ — opera. Iš Italijos jis išvyko kupinas minčių, tikėdamasis ką nors panašaus sukurii Lietuvoje ir Lenkijoje.

Netrukus, po tėvo mirties, Vladislavas IV Vaza buvo paskelbtas Lietuvs—Lenkijos valdovu. Savo Vilniaus ir Varšuvos rezidencijose jis muzikai skyrė dar daugiau dėmesio. Juo labiau, kad kapelos vadovu turėjo garsų italų kompozitorių M. Skakį. Salia kapelmeisterio pareigų šis rašė davo muzikos. Vien 1634—1638 metais buvo išspausdinti trys M. Skakio madrigalų ir vienas mišių tomai. Tačiau daugelis jo kūrinių liko rankraščiuose, kurie išsiblaškė po įvairius šalis.

Didysis kunigaikštis muzikos reikalams negailėjo iždo pinigų. Pavyzdžiui, 1633 metais M. Skakis gavo net 500 aukšinių. Tai buvo didelė pinigų suma. Todėl apskrus italas, dirbdamas kapeloje, susikrovė nemažą turlą ir Varšuvoje pasistatė didelius rūmus. Tačiau neretai dvaro muzikantams už darbą būdavo atlyginama ir neretai. Archyvuose išlikusios sąskaitų knygos byloja, kad, pavyzdžiui, garstajai italų dainininkai M. Kafanea kunigaikščio isakymu per keturis mėnesius buvo išdėję 336 gorchiai prancūziško vyno, kuris kaštavo 672 aukšinius.

Vladislavas IV dėjo daug pastangų, kad į rūmų kapelą būtų pritrauktos naujos slėprios muzikų ir artistų jėgos. Specialius agentai artistus rinkdavo Venecijoje, Ferarijoje, Romoje, Paryžiuje. Štai 1638 metais jis savo sekretorių išsiuntė į Italiją, kad tas pasamdytų naujų vokalistų — vyrų ir moterų. Šiam tikslui valdovas skyrė 2 iokštantių aukšinių ir aduolius sekė sekretoriaus išeikijomus. Praslinkus šiemetims metams, Vladislavas IV užsienį išsiuntė kapelos nari atlikti K. Forsterį jaunesnįjį. Šis pasamde dar dešimt muzikų.

Taigi valdovo dvaro kapeloje nestigo gerų muzikos specialistų: jų buvo atidi pusės šimto. Muzikai buvo laikomi didieji pagarboje, naudojosi aukšta visuomenine padėtimi. Miestiečiai, pavyzdžiui, juos įviesdavo pobūvių į savo namus, melai išleisdavo už muzikų savo dukras. O kapelos narių šeimyninėse švenitėse neretai dalyvaudavo ir didikai.

Savo rūmose Vladislavas IV mielai klausydavosi dainininkų ir muzikantų aliekamais chorinės ir instrumentinės muzikos. Tačiau labiausiai mėgo operą.

1628 metais, po kelionių grįžęs į Vilnių, Vladislavas IV iš Italijos atgrobė srenos technikos specialistų: du inžinierius, architektus ir mechaniką. Tuo metu Žemutinės pilies kieme buvo pastatytas medinis teatro pastatas. Jį projektavo ir statybos darbus prižiūrėjo italas B. Bolconis, o salės interjerą ir sceną išpuošė itales architektas A. Locis. Reikia pažymėti, kad Vladislavo IV laikais muzikiniai teatrai veikė dar Varšuvoje ir Gdanske. Kai kada tie patys operos spektakliai, atliekami tų pačių artistų, buvo statomi Vilniuje, Varšuvoje ir Gdanske.

Rimčiau operos reikalams atsidėti Vladislavas IV galėjo tik gavęs didžiojo kunigaikščio sostą ir pasiėgus karams (1635). Nuo to laiko rūmų kapela grojo tik operoje, kuri tada paprastai buvo vadinama komedija. Įdomu, kad dramos veikalai (išimtinai komedinio žanro) buvo vaidinami dažniau, negu operos ir baletai. Kai kurie Vladislavo IV biografai teigia, kad jo teatro reikalus „valdovas buvo įdėjęs vietoje savo širdį, kurią po mirties liepė padikti Vilniuje“. Iš tikrųjų, urna su jo širdimi yra išlikusi Vilniaus katedros (dabar Pavelskų galerij) didžiųjų kunigaikščių mauzoliejuje.

To meto Vilniaus teatro salėje ložės, kaip ir dabar įprasta, buvo pirmajame aukšte. Italų architektas jas turtingai išpuošė renesansinėmis arkomis, brangiais šiluminiais audiniais, padabino auksu. Jaukiai apšviestame parteryje buvo tik stovimos vietos. Prieš pat sceną — nedidelė aikštelė, dalia medine sienele atitverta nuo publikos. Cia, šalia persiuko klimo, stovėjo penki raudonu aksomu apmušti minkštasuoliai valdovui, jo giminėms ir užsienio kraštų pasuntinims.

Dviųjį aukštų scenos, pridengtos geltais ir baltu gelumbe, įrengimas skyrėsi nuo mūsų laikų teatro. Ji buvo įlygiagrės trapepcijos pavidalo, ilgioju kraštu atvėrta į publiką. Trapecijos galuose statydavo kurtkampės prizmės pavidalo stulpus, ant kurių buvo nupieštos dekoracijos. Sukant stulpus aplink ašį, dekoracijos būdavo labai greitai pakeičiamos. Scenos gilumoje statytas medinis rėmas su perspektyvine dekoratyvine drobe — fonu. Tokios konstrukcijos, sukeliančios iliuzinį vaizdą, dėka atrodė, kad scena be galo gili.

Daug dėmesio skirta mašinoms ir įrengimams. Jų dėka buvo galima atkurti perkūnijos trenksmą, žaibavimą, bangaujančią jūrą plaukiančius laivus, kilotį į viršų žmones. Specialių mašinų pagalba žmones prasmėgdavo po sceną. Mašinerija globėjo didžiojo kunigaikščio architektas A. Locis. Sceną apšviėdavo aliejinės lempos, gaubtais uždengtos nuo žiūrovų.

Vladislavas IV, jo artimieji ir svečiai su pasitenkinimu klausydavosi spektaklių pasakų siuzetais, atliekamų puikiu italų kalba. Nepaprastą įspūdį darydavo dekoracijonas, žvėlini, sentimentali M. Skakio muzika. Baroko epochos žmonės, tuvarų į grietę bažnyčios įstatymų, vis dėlto buvo linkę į paslinkiminius. Jie davo dėmesio skyrė meliui, nors savo jausmus slėpė nuo širios, karlais ir drastiškos bažnytinės cenzūros. Melišės turinio knygas didikai ir miestiečiai skaitė slapčia ir jas saugodavo uždarytas skryniose. Tačiau valdovo dvare visa tai buvo oficialiai leidžiama.

tinysis Žemutinės pilies teatro spektaklis. Po to opera Lietuvos sostinėje nutilo jau ištisam šimtmėčiui. Tik XVIII amžiuje šį žanrą atgaivino įvairios į Vilnių atvykstančios užsienio muzikinės trupės.

Teatro istorikai pažymi, kad Vladislavo IV operos teatras buvo tik elitui. Tačiau su šiuo teiginiu galima sutikti tik iš dalies. Be didžiojo kunigaikščio, jo šeimos narių, senatorių, į spektaklius rinkdavosi dvariskiai, o taip pat į Vilnių atvygę bajorai. A. S. Radvila memuaruose mini, kad salėje visada būdavo užimtos visos sėdimos ir stovimos vietos.

Kokia Vladislavo IV operos teatro spektaklių meninė vertė?

Apie libretų ir muzikos lygį, jų meninę visumą nieko negalima pasakyti todėl, kad tekstai ir partitūros neišliko. Tačiau užsienio šalių pasuntiniai, kurie be abejo, panašius spektaklius matė įvairiuose Europos kraštuose, savo laiku labai palankiai atsiliepėdavo apie Lietuvos didžiojo kunigaikščio teatro renginius. Mūsų dienas pasiekė ir verlingas Liudvikos Marijos Gonzagos ir Neveris liudijimas apie Gdanske maitylų operos spektaklį. Laikė, adresuotame Prancūzijos ministrui D. Mazarinui, kunigaikštienė 1646 m. vasario 15 d. rašė: „Mano minlys kupinos spektaklio, kurį ką tik mačiau, todėl man atrodė, kad Ponui galėčiau apie tai papasakoti. Niekada nemačiau gražesnių dalykų... Išidama iš savo patalpų, buvau didžiai nuliūdusi. Tas vaidinimas tęsėsi penkis valandas, o man vis atrodė, kad visa truko tik akimirką. Muzika buvo puiki, o mašinerija tokia nuostabi, kad iš tiesų esu palenkinta“.

Vladislavo IV labai rūpinosi spektaklių pastatymais ir teatru skyrė daug laiko, dažnai tardavosi su rūmų architektu A. Lociu. Jis pats domėjosi dekoracijomis ir sceninius drabužiais, rūpinosi, kad operų herojus praleistų bažnytinę cenzūrą. Tačiau spektaklių pastatymų ir artistų bei muzikantų išlaikymas buvo didelė našta Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės iždai. A. S. Radvila prisimena, jog „Šventosios Cecilijos“ pastatymas kaštavo 15 iokštantių aukšinių. Iš dvaro sąskaitų likusių matyti, kad vien spektaklio aktorių drabužiams pasiūtų išmokėta 1476 aukšiniai, o dyvilikos nimtų kostiumai kaštavo 204 aukšinius. Taip pat žinoma, jog rūmų dailininkas, piešęs dekoracijas nel keturiolika savaitių, už darbą gavo 800 aukšinių (be mediagijų ir atlyginimo padėjėjui, kuris buvo įvertintas 100 aukšinių).

Pertraukose tarp operos veiksmų buvo vaidinamos intermedijos. Pavyzdžiui, „Šventosios Cecilijos“ antrakuose pasirodydavo Plutonas, važiuojantis vežimu, kurį traukė gyvalės, arba Venera — vežimu, kurį traukė gubės. Po to į avansceną išeidavo mitologiniai personažai. Tokiomis intermedijomis publika karlais daugiau žavėdavosi, negu pačia opera.

Baletai buvo statomi rečiau. Kaip atrodė tokie vaidinimai, galima įsivaizduoti iš baleto „Meilės pančiai“ aprašymo. Į sceną išridenamas bokštas, kurio viršūnėje stovi dainuojantis Amūras. Jam paliepus, bokštas atsivėria ir atsiduria sodo gilumoje. Iš bokšto išeina Venera ir su Amūru pradeda dainuoti duetą. Po to į sceną išleidžiama dešimt mergelių — balerinių, kurios pradeda šokti.

Vilniuje baleto-spektaklio „Maldaujančioji Afrika“ metu scenoje pasirodydavo dainininkė M. Kafanea, po to — dešimt balerinių su juodomis suknėlėmis, papuoštomis aukšniais kaspinėliais ir gėlėmis. Jos šokdavo balelą su deglais rankose. Pasiėgus balelą, paprastai vykdavo bendrį tik ką pasirodžiusios trupės ir dvariskų šokių.

Vilniaus Žemutinės pilies teatro egzistavimas yra nemažos reikšmės faktas Lietuvos muzikos istorijai. Tai įlieja kiek žveios ir į bendrą mūsų krašto muzikinės-estinės minties raidos metraštį.

VYTAUTAS JURKŠTAS

(Lit. ir menas)

Rimčiausiai diskutuotinas klausimas gal būtų, kokia Žurnalistų sąjungos veikla svetur aplamai turėtų būti. Pasak "Pranešėjo", "mes, lietuviai, tur būt, būtume 'blogi' lietuviai, jei nustotume kritiškai žiūrėti į mūsų visuomeninio gyvenimo pasireiškimus"... Ir rašantysis, tur būt, yra "geras" lietuvis, nes drįsta suabejoti, kad dabartinė LŽS valdyba kiekvienu atveju pasirenka tikslinę savo veiklos kelią.

Ar žurnalistų organizacija pirmoje eilėje neturėtų stelotis ir rūpintis specifiniais žurnalistų ir aplamai spaudos reikalais? Ar žurnalistų organizacijai verta imtis uždavinių, kurie turėtų būti atliekami ne specifinių, bet bendrinių mūsų organizacijų? O jei tos bendrinės organizacijos savo uždavinių neatlieka, tai žurnalistai, kaip žurnalistai, jau gali tai spaudoje iškelti, bet žurnalistų organizacijai šokti tų darbų atlikti gal ir prilygtų pernelyg plačiam savo veiklos ribų supratimui.

Niekas nesako, kad praeitųjų metų nevertėjo paskelbti Tumo metais, bet ar tai iš tikrųjų ir buvo LŽS sritis? Jei bendrinės organizacijos nesusiprato to padaryti, tai žurnalistas — bet ne LŽS pirmininkas — Vytautas Alantas juk galėjo tuo klausimu aštrų straipsnį parašyti ir tiems veiksniams, taip sakant, duoti pipirų. O jei ir tas nepadėtų, V. Alantas, savo žurnalisto togą pakeitęs į visuomenininko, galėjo pats daryti žygių, kad sakykime, PLB valdyba Tumą atitinkamai pagerbtų.

O specifinių uždavinių Žurnalistų sąjungai netruksta. Nebūtina, paštininkų pavyzdžiu, knygą apie save išleisti. Galimybės išvirsti į profesinę sąjungą tikrąja to žodžio prasme, atseit, rūpintis savo narių medžiagine gerove išėivijoje, žinoma, yra labai ribotas. O todėl itin malonu, kad dabartinė LŽS vadovybė ta kryptimi šį tą vis dėlto padarė. Tai žurnalistų savišalpos fondas. Turint omenyje, kad lietuviai žurnalistai profesionalai — redaktoriai, korektoriai ir pan. — gauna tiesiog nuostabiai žemą atlyginimą ir kad jie paprastai neturi galimybių susidaryti didesnių santaupų, ligos ar kitos nelaimės atveju jie iš tikrųjų gali atsidurti nepavydėtinoje padėtyje. Tokių atvejų jau yra buvę, o todėl savišalpos fondas gali būti labai konkretus ir kartais beveik išganingas veiksnys. Tereikia surasti būdų toki fondą tikroviškai išauginti.

Užmojis redaktoriams reikalauti padoresnių atlyginimų, o bendradarbiams apčiuopiamesnių honorarų nebūtų realus. Išėivių leidiniai vos tesuveda galus su galais. Tačiau ir šia kryptim vis dėlto šis ar tas galėtų būti atsiektas. Tur būt, be išimčių, visa užsienių lietuvių spauda yra visuomeniškai pagrindais leidžiama, t. y., į leidžiama net tikslu pasipelnyti, bet atlikti tam tikrų visuomeninių, gal ir kultūrinių uždavinių. Ekonominė leidinių bazė yra silpa, bet aktyvieji žurnalistai tai supranta ir realių honorarų už savo bendradarbiavimą nė nesitikti. Tačiau padėtis pasidaro jau kažkaip iškreipta, kai leidėjai nė nemirkstelėję bent apynormalius atlyginimus moka techniškiems spaudos gamintojams, atseit, spaustuvininkams, o tiems, kurie tą spaudą prirašo, kartais ir dėkui nepasako. Jokiam leidėjui iki šiol, rodos, galvon nešovė mintis, kad spaustuvininkas lietuvišką laikraštį spausdintų, taip sakant, "dėl lietuvybės", tuo tarpu žurnalistai — laisvi bendradarbiai — dažniausiai aplamai negauna jokio atlyginimo, o jei ir gauna, tai tokias menkas sumas, kurios nė faktiškųjų tų žurnalistų išlaidų paprastai nepadengia.

Tokia leidėjų galvosena vis dėlto nėra normali. Pajėgesnieji latvių žurnalistai, laisvi spaudos bendradarbiai, ir užsieniuose iš spaudos darbo išsiverčia. Tiesa, latvių spaudos prenumeratos yra žymiai aukštesnės, negu mūsųšinės. Pagaliau lenkų emigrantų dienraštis Dziennik Polski, Londone einantis su 14,000 egz. tiražu, moka visiškai normalius ir realius honorarus savo bendradarbiams. Jis, žinoma, dėl to ir yra panašus į tikrą laikraštį. Mūsų Chicagos dienraščiai tuo tarpu skelbiasi turį daug didesnių tiražus, tačiau jų mokamos kompensacijos bendradarbiams iš tiesų tėra simbolinės.

Realių honorarų nuolatiniams bendradarbiams joks užsienių lietuvių laikraštis mokėti, tur būt, neįstengtų, tačiau bent tikroviškai kompensuoti faktiškąsias išlaidas vis dėlto turėtų. O kas gi galėtų tokiais reikalais pasirūpinti, jeigu ne LŽS valdyba? Visi veikėjai, visos organizacijos nori, pageidauja ir net reikalauja, kad jų veikla būtų aprašyta spaudoje. Korrespondentai ir reporteriai ir aprašo, tačiau vis dar pasitaiko atveju, kad žurnalistas visokius renginius turi nemokamai aprašyti, o, be to, dar

al.gimanto skiltis

LIETUVIŠKIEJI REKALAI MASKVOS-VATIKANO ŽADYNĖSE

Nevisai garsiai, dažniausiai dar tik pusbalsiu, tautiečių tarpe kursuoja gandai apie lietuviškosios šv. Kaziemiero kolegijos ateitį Romoje. Niekas, regis, nieko tikro nežino, niekas pagaliau oficialiai lietuvių ir nepainformuos, bet tie gandai, ar pusiau teisybė — kas žino? — gal ir gali turėti rimtesnį pagrindą, todėl nebūtinaį į tai reikėtų tuoj pat ir numoti ranka, tikint, kad į gandas neesą ko kreipti dėmesį.

Tuo tarpu Romos lietuvių tarpe, kaip teko patirti, kursuoja įvairūs ir mums nevisai palankūs gandai. Kiek ten tos tiesos esama — nežinia, bet esą, sovietinės įstaigos nerimsta, matydamos Romoje pakankamai gražiai klesutinčią lietuvišką religinę instituciją, remiamą tiek plačiųjų tikinčiųjų sluoksnių, gyve-

ir už įėjimą pats iš savo kišenės apsimokėti. Ir šiuo atveju LŽS valdyba juk galėtų mūsų veikėjas ir organizacijų vadovus paspausti, pamokyti, juos net truputį paauklėti, kad jie suprastų tą naudą, kurios susilauktų, žurnalistams suteikdami tam tikrų privilegijų.

Kone visos profesinės organizacijos Vakaruose — gydytojų, inžinierių, buhalterių, netgi biržos maklerių — turi savo etinius kodus. Tų kodų paprastai skrupulingai paisoma, o jiems prasižengusius savo narius profesinės organizacijos labai griežtai baudžia, rimtesniais atvejais netgi išjungia iš profesijos. O į mūsų spaudos svetur kasdienybę išsižiūrėjus, ir kyla mintis, kad panašus žurnalistų kodas net ir labai praversėtų.

Prieš, rodos, porą metų "Metmenų" paskelbtoji anketą, kurioje žinomi mūsų intelektualai ir kultūrininkai atvirai iškėlė mūsų išėiviškosios spaudos blogybės, pernelyg akivaizdžiai nurodo, kad su mūsų spaudos laikyseną ne viskas yra taip, kaip turėtų būti. O tą spaudą juk ir daro žurnalistai, kurių dauguma šiaip ar taip priklauso LŽS.

Sumaniai ir išmintingai sudedaguotas žurnalistų etinis kodas, gyvenimiškai, bet ir nenuolaidžiai taikomas gyvenime, iš tikrųjų gal galėtų išgyvendinti bent dalį visokių mūsų spaudos neigiamybių. Ilgainiui tokio kodo ignoruoti nebegalėtų nė leidėjai su redaktoriais. Vieni gal pabūgtų būti viešai iškelti, kaip prasiženge žurnalistų etikos kodui, o kiti gal nenorėtų netekti savo bendradarbių, nes LŽS juk galėtų paskelbti savo narių baiktą prasižengusiųjų leidinių atžvilgiu.

Ar tai gyvenimiška? Tur būt, taip, jeigu LŽS tik sugebėtų išlaikyti savo autoritetą ir išugdyti visų mūsų žurnalistų svetur pasitikėjimą. O tada laikraščių redakcijos, gal būt, nebėdrįstų neleisti savo skiltyse užpultajam pasisakyti ir pasiaiškinti, lengva ranka nemetinėtų visai visuomenei svarbių ir reikšmingų informacijų į redakcijos krepšį, gal net nebespausdintų nė primityvių, asmenis užgauliojančių vedamųjų...

Tai tik keleri specifiskai žurnalistiški dirvonai, kurie Lietuvių žurnalistų sąjungai gal būtų artimesni, nei krikštyti metus ir ieškoti šukių...
Z. Amaitis

nančių už Lietuvos ribų, tiek ir pačio Vatikano.

Atseit, sovietams lietuviškoji kolegija yra rakštimi akyse ir tiek. Todėl ir retiesiems atvykėliams iš Lietuvos, kunigams studijuoti ar aukštesniems bažnyčios pareigūnams, trumpesniam laikui atvykstantiems Romon, sovietinės įstaigos nerodo jokio entuziasmo ar palankumo, kad svečiai apsistotų lietuviškoje kolegijoje.

Kalbama, kad neretu atveju, sovietinė valia, atvykėliams tenka apsistoti ir pasinaudoti svetimųjų pastoge. Netgi esama žinių, kad maskvinės įstaigos jau kuris laikas bando įtaigoti Vatikaną, kad lietuviškoji kolegija turėtų būti perduota valdyti ir administruoti ne kam kitam, bet sovietinamos Lietuvos katalikų bažnyčiai. Esą, tai vienintelis ir tikras viso reikalo išsprendimas ir kartu nuoširdus padėjimas Lietuvos katalikų bendruomenei.

Tuo pačiu duodamos sovietinės sugestijos, kad tokiu atveju būtų leista žymiai didesniam kunigų ar klierikų skaičiui atvykti Romon studijuoti. Taip pat pridėdama tokių pačių sovietinių užuominų, kad Vatikanui būtų padaryta ir kitokių nuolaidų, k. a., būtų leista išventinti naują vyskupą, gal būtų padidintas klierikų skaičius vienintelėje ten veikiančioje kunigų seminarijoje, gal nebūtų reikalo uždaryti tokią ar kitokią bažnyčią, gal būt, būtų duotas leidimas išspausdinti katalikiškos literatūros ir pan.

Turime suprasti nepaprastai sunkią Vatikano padėtį, nuolat girdint sovietinius pasiūlymus ir gerai žinant, kad bet kuri tikinčiųjų padėtis Lietuvoje išimtinai priklauso nuo sovietinės malonės ir tik-tai nuo jos. Be abejo, Vatikanas yra suinteresuotas kiek galint padėti tikintiesiems ir pačiai bažnyčiai anapus, bet dažniausiai jis yra beveik bejėgis ką nors pakeisti.

Tegalimos derybos, sunkios, šiuo atveju abiems partneriams esant nelygioje padėtyje. Ten — sovietai yra viešpačiai, čia — turinti tik moralinį autoritetą, kurio, atrodo, ir tie patys sovietai norėtų bent kiek paisyti, bent jau prieš pasaulio opiniją.

Ir nesistebėkime, kad ir lietuviškoji radijo valandėlė iš Vatikano ir pati popiežiaus kalba mūsų kopyčios atidarymo išskilmėse teliko grynai religine, be mažiausio politinio atspalvio, nors mūsųšikių dauguma kaip tik tikėjosi to.

Ne, sovietai religijos atžvilgiu nėra pasikeitę, jų tikslas yra ir bus galutinis jos išnaikinimas, bet, to tikslo siekiant, visos priemonės yra geros, net jei kartais atrodytų tarsi kokiais sovietinės koncesijos daromos religijai.

Ir, štai, visame tame komplekse, sovietams darant visokiausias uvertiūras Vatikanui įvairiais reikalais, nepaskutinę vietoj liečiama ir Lietuvos katalikų bažnyčios padėtis. Šiandien net ir geriausias pranašas negalėtų drįsti atspėti laimėtojus šitame žaidime. Turime tikėti, kad Vatikanas gerai žino su kokių partneriu žaidimas vedamas ir kokiais yra tikrosios sovietinės užmačios.

ATEINANČIA SAVAITĖ AL. GIMANTAS RAŠO APIE RUGSĖJO SUKAKTĮ, MINIMĄ ATŽAGARIA RANKA.

KANADOS LIETUVIŲ DIENA

LONDONE, ONTARIO, SPALIO 10-11 DIENOMIS

Gyvataras Kanados vakaruose

Birželio 26 — liepos 5 dienomis Hamiltono Gyvataras aplankė tolimąsias Vakarų Kanados lietuvių kolonijas: Sault St. Marie, Winnipeg, Edmonton, Red Deer, Calgary ir Vancouver. Kiekvienoje vietovėje buvo suruošti koncertai, susilaukę geriausių atsiliepimų iš Kanados valdžios pareigūnų, vietos kanadiečių, įvairių valstybių bei etninių grupių atstovų ir pačių lietuvių.

Pagrindiniu šios išvykos organizatoriumi buvo Vakarų Kanados Lietuvių bendruomenė. Organizacinį ir koordinatoriaus darbą tarp įvairių vietovių sėkmingai, su nepaprastu pasišventimu ir energija, nepaisant pasitaikiusių kliūčių, atliko Edmontono Bendruomenės valdybos narys Algis Dudaravičius.

Išvyka buvo planuojama ir organizuojama pora metų, nuolat KLB Kr. valdybai raginant ir duodant visokeriopą moralinę paramą bei paskatimą. Didžiausias kliuviny buvo pinigų trūkumas. Tačiau paskutiniu laiku, padedant Kanados valdžiai, Kanados Lietuvių fondui, atskiroms KLB apylinkėms ir trūkstamą pinigų dalį sukaupus, be to, prisidedant pačiam Gyvatarui, ši išvyka tapo realybe.

Ši išvyka yra istorinė todėl, kad per 20 metų tik pirmą kartą pavyko didesniai meniniam jaunimo vienetai aplankyti tolimais atstumais atskirtas ir išsiblaškiusias lietuvių kolonijas, nors iš jų buvo girdimas nuolatinis skundas ir prašymas, kad kas nors juos lankytų.

Šią progą jie gerai išnaudojo: mokėjo puikiai susiorganizuoti, pasamdyti geriausius miestų sales, sukviesti aukštus valdžios ir miestų pareigūnus, įvairių valstybių konsulus, kitų tautybių atstovus. Kaip daugelis kalbėtojų kanadiečių pabrėžė, jie suteikė džiaugsmo valandėlę ne tik sau, bet ir kitiems, parodė lietuvių liaudies meną gražioje šviesoje ir pristatė Lietuvą, kaip seną ir kultūringą tautą, turinčią savo pa-
pročius bei tradicijas.

Gyvataro programą sudarė 17 tautinių šokių, 3 liaudies dainos ir deklamacijos "Jūratė ir Kastytis". Programą anglų ir lietuvių kalbomis pravedė Lina Verbickaitė, ne

Gyvataras Red Deer festivalyje

tik paaiškindama šokius ir juos supindama poetišku žodžiu, bet ir perduodama lietuvių kalbos skambumą ir grožį. Daug kur entuziastiška publika sukėlė Gyvataro jaunimui ovacijas.

Vien tik kanadietiškomis publikai atlikta programa buvo Red Deer tarptautiniame festivalyje, kurį atidarė torontiški spaudos, radijo ir televizijos komentatoriai Gordon Sinclair. Net keleta kartų lietuvių šokiai buvo rodomi televizijos programoj Sault St. Marie, Red Deer ir Vancouver. Gauta daug padėkos laišku iš įvairių valdžios pareigūnų ir pačių lietuvių. Gražūs atsiliepimai yra ne tik apie gerai atliktą programą bet ir patį Gyvataro jaunimą, kuris nepasiduoda šio laiko dvasiai, bet intensyviai darbu pasiekia gražių rezultatų, jais gali pradiuginti kitus ir supažindinti su savo tėvų palikimu.

PRANESAMA APIE NAUJĄ GYDOMĄJĄ MEDŽIAGĄ sutraukiančią hemorojus

Tai yra ypatinga gydomoji medžiaga irodžiusi galia sutraukti hemorojus ir patalsyti sugadintus audinius. Pagarsėjęs tyrimų institutas atrado ne paprastą gydomąją medžiagą, sugebančią sutraukti hemorojus be skausmo. Ji per ke-
lias minutes sumažina niežėjimą ir nepatogumus bei pagreitina uždegimo pažeistų audinių gijimą.

Visais tyrimo atvejais švelnėjant skausmams išvykavo hemorojų susitraukimas.

Tačiau visų svarbiausia - rezultatai būdavo tokie nuostabūs, kad pagerėjęs tiesdavois daugeli mėnesių.

To buvo pasiekta naudojant gydomąją medžiagą (Bio-Dyne), kuri greitai padeda užgyti pažeistoms celėms ir sužadina naujų audinių augimą.

Dabar Bio-Dyne galima gauti tepalo bei lazdelės formose "Preparation H" vardu. Prašykite visose vaistinėse. Pini-
gai bus gražinti jei nebūsate patenkinti.

KELEIVIS

536 Broadway,
So. Boston, Mass.
02127 USA.

Aišku, esate girdeje, kad tai laikraštis, kuris jau eina 62-
sius metus. Jį vieną girda, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?

Todėl, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinę Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

Keleivis duoda ir teisingų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumeru-
tik \$6.00.

Jau galima gauti --- 1970 --- metų Keleivio Kalendorių. ---. Kaina \$ 1.00.

SEJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.

Redaktorius Grožvydas Lazauskas.
Administracijos adresas: Juozas Urbelis
1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.
Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS

TREČIADIENI PER

CFMB

STOTI

BANGA 1410, 11.00 VALANDA VAKARO

1053 Albanelle Cr.,
Duvernay, Mtl. P.Q.

TEL. 669-8834.

Programos vedėjas L. Stankevičius

Knygyno savininkė pareiškė, kad tai "fašistų ir kiauulių" darbas, nes 95 nuoš. Hamiltono gyventojų rėmė Markso, Engelson, Lenino ir kt. ideologiją. Įdomu, iš kur savininkė surado net 95 nuoš. rėmėjų, jeigu paskutiniuose rinkimuose ir federalinį parlamentą, komunistų atstovus Hamiltone surinko tik 310 balsų? kb

AVARIJA

Auto nelaimėje netoli Pickeringo žuvo Knipers Jelte. Velionio žmona Danutė Vaitonytė-Knipers buvo sužeista. kb

toronto

PASIKALBĖJIMAS TRAUKINYJE

Požeminiam traukiniui sustojus Wellesley stotyje, pro prasižvelgusius duris įpuola du keleiviai. Vienas jų laiko rankoje nemažą popieriaus rutuliuką, kokiam paprastai yra įvynti brėžiniai, o kitas turi vakarinį laikraštį.

Brėžinius laikas vyras atrodo gerokai įpykęs. Ne-
kreipdamas dėmesio į vagone esančius keleivius, jis kalba garsiai lietuviškai ir, mosikuodamas popieriaus rutuliu, lieja bičiuliui susikaupusią tulžį. Jie tiesiog negalės suprasti nepasisekimo prie-
žasties. Jo pažįstami draugai ir bičiuliai jau eilė metų turi

pasistatę puikius vasarnamius, o jis vos spėjęs įsigyti vasarvietelį sklypą ir sužinojęs, kad negalėsias statyti. Vietiniais kurorto pareigūnais nepatikėjęs, štai su planais jis atėjęs į patį centrą, į Ontario Parlamento rūmus ir čia sužinojęs, kad nieko nebūsią.

Renkantis vasarnamio modelį, jiedu su žmona pakankamai prisivaidiję. O jeigu ne Toronto paskelbtas mūsų architektų projektų konkursas, kažin ar jie būtų priėję sprendimo. O dabar valdžia neleidžianti statyti. Ir kaip nepykti, kaip nesibarti su valdžios pareigūnais, kai jie varžo jo asmeninę laisvę, tokiam laisvame krašte kaip Kanada.

Antrasis vyras patvirtina, kad kai kuriose vietovėse vasarnamių statyba sulaikyta pereinamais metais. Jeigu anas nepaskubėjęs, tai jau blogesnis reikalas. Gal už metų, kitų vėl bus leidžiama normali vasarnamių statyba. Tik dėl to vadinamojo "polution" reikės didesnių statybos sklypų.

Jis pasiteirauja, kodėl jo bendras taip susidomėjęs mūsų inžinierių konkursu, kurį projektą jie pasirinkę? Vienas iš patraukliausių ir buvęs arch. Arbo planas. Tik kiek nepraktiškas dėl dviejų miegamųjų ir didžiulės ne-
naudingos pastogės.

Statybos leidimu besirūpinęs bendrakeleivis prisipažįsta, kad ir jam geriau patikęs Arbo vasarnamis. Bet žmona užsimanusi turėti ką nors lietuviško, ir jie apsis-
toję prie arch. Kulpavičiaus projekto. Nors jis galys atvira-
rai prisipažinti, kad tas namas panašus į daržinę ir ne-
są jam prie širdies. Jis tu-
rėjęs omenyje ką nors atvi-
resnio, ką nors erdvaus, ka-
me dominuotų didžiuliais lan-
gal, kas pabrėžtų gamtos pla-
tybes. Bet jo žmona užsispy-
rė, kad be langų nereikėsia stiklų valyti.

Laikraščio savininkas prisipažįsta irgi stebėjęs, kad mūsų architektai nepatiekė tokių pavyzdžių, kuriuos ma-
tome šių dienų modernioje statyboje. Mūsų statybos pla-
nuotojai su konkursui patiek-
tais projektais tarsi sąmo-
ningai grįžta prie mūsų seno-
sios kaimo statybos. Ypač tai
pastebima arch. Okunio, pa-
lyginti, mažų langų taupiamie
projekte.

Kulpavičiaus vasarnamyje jis irgi išžiūrėjęs tradicinę lie-
tuviškos daržinės ir jaujos kompoziciją. Jam, esą, labai
įdomu, kad šis gabus archi-
tektas esąs pamėgęs mūsų
senienas ir taip stipriai in-
terpretuojas jų simbolius.
Kiti jo pavyzdžiai yra Romu-
vos skautų stovykloje ir
Springhurst vasarvietėje Šv.
Jono parapijos koplyčia. Skautų stovyklos svarbiausias
pastatas savo dominuojančiu
stogu nusileidžia iki pat žemės.
Tik ten įvesta tokia ne-
praktiška naujovė, kad gegnės
niekuo nepašalintos paliktos
stogo paviršiu. O Spring-
hursto vasarvietėje esąs
šventamam dar daugiau iš-
ryškina charakteringą archi-
tekto skonį. Tuo labiau, kad
keliami į 7 psl.

KANADOS TAUTOS FONDO ATSTOVYBĖS
HAMILTONO ŠKYRIAUS VALDYBA
RUGSĖJO 12 DIENĄ, ŠEŠTADIENĮ,
JAUNIMO CENTRE RENGIA

TAUTOS ŠVENTĖS MINĖJIMĄ — ŠOKIUS

PROGRAMĄ ĮSPILDYS LONDONO BALTIJOS ANSAMBLIS,
VADOVAUJAMAS M. D. CHAINAUSKŲ.
PO PROGRAMOS — LINKSMI ŠOKIAI, LOTERIJA ir
TURTINGAS BUFETAS, GROS V. BABECKO ORKESTRAS.
PRADŽIA 7,30 VAL. VAK.

Geriausią taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 528-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas
Parduodame "American Travelers" čekius
Užtikrintas indėlių saugumas
Kapitalas --- virš \$2,100,000.00

MOKAME UŽ:

Depozitus	5%
Šėrus	6½%
Už vienų metų indėlius	7½%
SKOLINAME:	
Asmenines paskolas iš	10%
Nekiln. turto paskolas iš	9%

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAU-
SIAME TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

MOKA

5½% už depositus
6% už šėrus (numatoma)
7% už 1 m. term. dep.
7¼% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už mortgicijus
8% už asm. paskolas

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIJUS pagal valdžios nustatytą normą --- 66% įkainuoto turto. VISU NARIU GYVYBĖ apdrausta santaupu dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmdienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BUSTINE: Lietuvių Namai --- 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723.

ĮVAIRŲS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą ir U. S. S. R. paprastu bei oro paštu.

DOVANOS BE MUITO:

Motociklai, automobiliai, automobiliams motorai, skalbiama-
sios mašinos, siuvamosios mašinos, televizijos ir radijo
priimtuvai, šaldytuvai ir t.t.

Norint pasiųsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti,
nes automobilių skaičius yra ribotas.

- Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19% svarų gryno svorio.
- Turime pardavimų įvairių medžiagų ir kitų prekių.

- Gyveną ne Toronto, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mūsų paštu ar ekspresu. Apmo-
kėsime gavę mūsų pranešimą.
- Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

- Prieš pradedant ruošti siuntinį prašome rasti laiko ir pasiteirauti kiek to galima viename siuntinyje siųsti,
nes nuo 1969 m. spalio mėn. daiktų ir ypač medžiagų kiekiai yra sumažinti. Be to, jei turima neaiškumų, pra-
šome klausti, telefonuoti bei rašyti --- mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.
- Mūsų įstaiga labai daug kam pasitarnavo ir pasirodėsi patarnauti ateityje. LIETUVIŲ ĮSTAIGA

DARBO VALANDOS:

pirmadieniais --- penktadieniais nuo 9 val. ryto
iki 7 val. vakarų;
šeštadieniais --- nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

BALTIC EXPORTING CO.

480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098

Savininkai A. ir S. KATKŪZA

M. Kasperavičienė; jaunių — viešnia iš Toronto D. Jokubaitytė.

TRADICINĖ ŠAULIŲ GEGUŽINĖ
Rugpjūčio 9 d., F. Skrublio vasarvietėje, šaulių tradicinė gegužinė pavyko kuo puikiau, nes oras buvo geras. Apie 10 val. ryto jau pradėjo rinktis ankstyvesnieji svečiai ir pareigūnai, o pietų metu jau sunku buvo pastatyti mašinas.

Praplėtus šaulių veiklą, įkūrus moterų ir jūrų šaulių skyrius ir įsijungus jauniems sportininkams, padėtis ir kuopos vardas buvo su nuoširdumu visuomenės priimtas. Tai, gal būt, vienintelė čia organizacija, kuri save pateisino ir visiems reikalui esant ir pagalbą pribūna, ne tik išlaikydama priaugančioje kartoje lietuviškumą, bet ir ji isamoningai scenos vaidinimais bei tautodailės parodomis.

Ši kartą šaulių gegužinę pagerbė savo atsilankymu Kanados šaulių rinktinės vadas St. Jokubaitis su žmona ir dukrele. Prie vėliavos pakėlimo, išsiriškiavus uniformuotiem šauliams, šaulėm ir jūreiviams, grojant tautos himnui, pakilo mūsų trispalvė, o po to visiems šauliams ir svečiams rinktinės vadas padarė trumpą bet išsamų pranešimą.

Šaudymą pravedė kuopos šaudymo ir sporto vadovas B. Kasperavičius, sudarydamas tris ekipas: suaugusiųjų, moterų ir jaunių. Pirmas vietas ir taures laimėjo: suaugusiųjų — St. Vyšniauskas ir J. Zavyas; moterų —

PASIKA LBĖJIMAS
TRAUKINYJE
— atkelta iš 6 psl. —

pilnutinai kluoną ir peludę išbaigti koplyčios rūbinę pakista po pat iki žemės nusileidžiančiu stogu.

Keista, kad visiems pastatams imantriai stiebiantis, stipriau ryškinant atdaras vietas, langų pavidale pabrėžiant erdvę, mūsų architektai sugrįžo į balanso gadyne. Jie atgaivino kas jau seniai atgyventa, kas nepraktiška, kas neturi estetinio grožio. Net trumpam vasaros poilsiui jie siūlo mums belanges daržines arba iš mūsų atminties bedylančias mažų langų neva dūmines pirkias. O ant stogo užsodintų tautinių žirgelių labui sumanyta paaukoti net pastato patrauklumą, jo patogumą, jo stilių.

S. Pranckūnas

Turtingą loteriją pravedė Vikt. ir Br. Buzai, talkinami J. Jukonienės, K. Buzaitės, M. Buzaitės ir L. Grinkutės. Bufetą tvarkingai aptarnavo Ant. Stašaitis, šiltus užkandžius — sumuštinus gamino ir aptarnavo M. Kasperavičienė, asistuojant M. Grinkienei. Muziką ir pranešimus pravedė Aug. Kalvaitis su senomis populiariomis plokštelėmis. Šokiams su armonika grojo Jz. Rimkus. Sportą bei žaidimus pravedė parengimų vadovas V. Sušinskas, talkininkaujamas Ant. Žiuko ir J. Babrausko. Bilietus, kaip ir visuomet, pardavinėjo St. Reutas.

AV CHORAS

PRADEDA DARBĄ

Montrealio AV parapijos choras po vasaros atostogų sezoną pradeda rugsėjo 6 d.

Šis sezonas gal bus truputį sunkesnis, nes prieš akis daug užduočių. Teks atšvesti savo ir AV bažnyčios 20 metų jubiliejų. Po to seks dainų šventė Chicagoje ir pavasario muzikos festivalis Montrealyje.

Darbą jau pradėjo choro oktetas, kuris spalio 3 d. koncertuos skautų akademikų pobūvyje Worcesteriye, JAV, o balandžio pabaigoje — Bostone, JAV.

Praeitą sezoną choras neteko keleto gerų dainininkų, kurie, sukūrę šeimas, išsikėlė kitur. Jų gretas reikia užpildyti, tad choras laukia naujų dainos entuziastų. Trūksta visų balsų, ypač vyrų.

Prašom informaciją kreiptis pas choro seniūną H. Celorių, tel. 678-4427.

BENDRA
GEGUŽINĖ

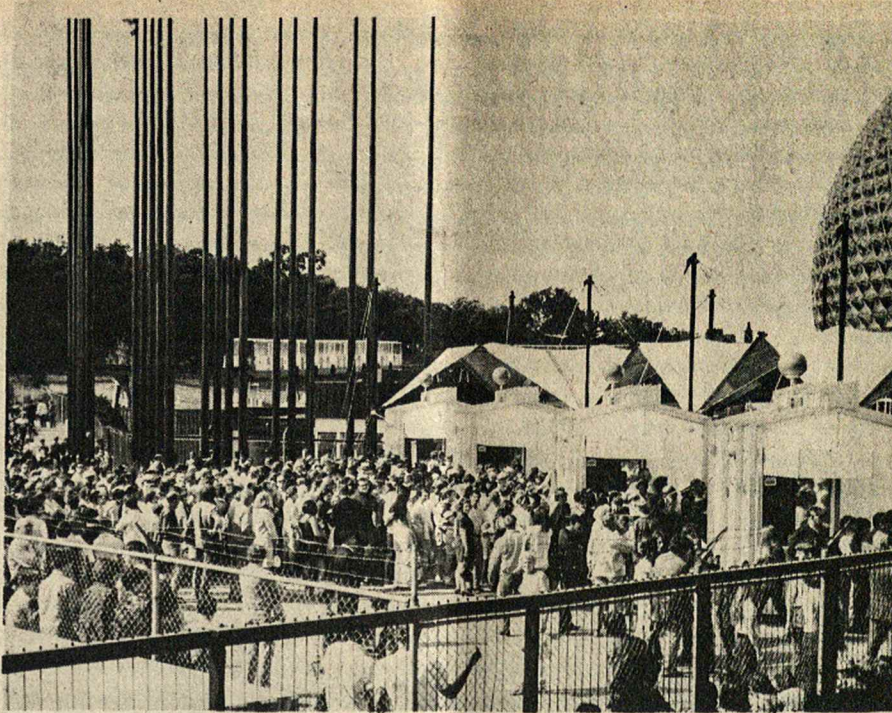
Rugsėjo 13 d. J. Vekterio vasarvietėje įvyks bendra AV ir Šv. Kaz. parapijų gegužinė. Tai būslas visų Montrealio lietuvių susitikimas ir ypač proga jaunimui susitikti.

Pamaldų metu, 11 val., giedos jungtinis abiejų parapijų choras. Tikimasi, kad gros specialus jaunimo orkestras.

DOSNUS
AUKOTOJAS

Petras Adamonis, montrealiečiams gerai pažistas draudimo specialistas, Šv. Kaz. parapijos loterijai paaukavo 60 dol. vertės elektrinį maišytuvą.

Šiomet parapijos loterijoje iš viso bus 50 laimėjimų.

Bendras vaizdas Montrealio parodos, kur rugsėjo 4-7 d.d. bus Lietuvių dienos. Nuotrauka T. Laurinaičio.

SUTVARKYTOS
ŠVIESOS

Šv. Kaz. parapijos salės scenos apšvietimą sutvarkė J. Laimikis.

SUSIŽEIDĖ

Griždamas iš NL gegužinės, automobilio avarijoje buvo sužeistas Kazys Lukošius. Jis ilgesnį laiką gydomas Notre Dame ligoninėje.

Kartu važiuosį Žilinskaitė taip pat buvo lengvai sužeista ir yra gydoma Royal Victoria ligoninėje.

DARBINGOS
ATOSTOGOS

Montrealietės studentės Dalia Blauzdžiūnaitė ir Loreta Žižytė išvyko į Albertą, kur tarnauja turistinėje įmonėje.

LANKĖSI
JAPONIJOJE

Mykolas Guobys kiekvienais metais atostogų metu keliauja ir aplankotolimus kraštus. Šiomet jis buvo Japonijoje, kur lankėsi Ekspo 70 parodoje.

SVEIKSTA

Po sudėtingos operacijos Royal Victoria ligoninėje namo grįžo ir sveiksta R. Šimančiūskis.

ATOSTOGAUJA
PRIE ATLANTO

Keturių savaitių atostogom į Cape Cod, JAV, išvyko lalsalietė A. Paukštaitienė.

LANKĖSI
NEW YORKE

Montrealietis inž. Juozas Bulota lankėsi New Yorke, kur dalyvavo savo giminaites C. Katinaities sutuoktuvėse.

LITUANISTINĖ MOKYKLA
PRADEDA DARBĄ

Montrealio Lituanistinė mokykla mokslo metus pradeda rugsėjo 12 d., 9 val. ryto, tose patalpose, kuriose mokykla veikė praeitais metais — L'Ecole Saint-Jacques, 301 Boul. Maisonneuve Est.

Pirmąją mokslo metų dieną bus tikrinamie mokiniai, kurie buvo gavę vasaros darbus arba turi laikyti papildomus egzaminus.

Visais naujų mokinių registracijos ir informacijos reikalais kreipiamasi pas mokyklos vedėją G. Gedvilienę.

Į parengiamąjį skyrių priimami vaikai, ne jaunesni, kaip keturių metų amžiaus. Į pirmąjį sk. — 6 m. amžiaus.

LANKĖSI TORONTE

Marytė Žižienė praeitą savaitgalį buvo išvykusi į Torontą, kur lankė savo giminaičius.

PADEKA

Svečiams, sesėms ir broliams šauliams, visai tarnybai, loterijos aukotojams ir visiems atsilankiusiems bei bet kuo prisidėjusiems prie šaulių gegužinės pasisekimo, nuoširdus šauškas ačiū.

Mindaugo kuopos valdyba

W. LAPENAT

General Construction Reg'd.
89 Orchard Street LaSalle, Que.

*** **

[vairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina. Tel. 366-6237.]

LAURINAITIS JUOZAS

Tel. 524-0209

DĖMESIO, DĖMESIO! Pardodu alų perkama kaina, visų rūšių minkštą gėrimą po \$2.00 už case, Varškę 5½ sv. už \$2.10. Pigiausiomis kainomis šviežias ir rūkytas dešras ir kitus produktus. Atvykite patys į krautuvę - 1918 Frontenac St. (PRIE PAT METRO)

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

601 St. John Road

TEL. 695-3883

POINTE CLAIRE, QUE.

(M. Rutkauskas)

- Atliekame prabėgimo ir kapitalinio auto-mašinių darbus.
- Taip pat pataravimas gazolinu, alyva, padangomis ir kt.
- Tikrai keliaiokia minučių iš Montrealio greitkelio Nr.40 arba Nr. 20. Atvažiuoję neapsiriksime!

Lafleur Radio Taxi

Savininkas Alfonsas Viskantas.

SKAMBINKITE

iš visų vietų LaSallėje.

SPECIALIOS KAINOS:

- Krikštynoms, vestuvėms ir laidotuvėms
- Į užmiesčio tolimesnes ir kitų miestų vietas.

tel. 366-8300 — kasdien 24 valandas.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

TEL: garažo 366-0500
namų - 366-4203

TAISAU IR DAŽAU AUTO-MAŠINAS.

7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q.

SAV. G. DESROCHERS.

(Priešais NL redakciją)

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsaky-mus, vyriškus palts, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybes medžiagos.

TEL. 769-2941

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)

Windsor

DRY CLEANER & DYERS CO. LTD.

1205 Church Ave. Verdun, P.Q.

Tel. 768-6679.

Savininkai: A. Kersys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co.

TEL. 366-3884

KIAUŠAS ir J. ŠIAUCIULIS

547 Lafleur Ave., LaSalle (650) P.Q.

Daroms įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

BELLAZZI-LAMY INC.

TEL. 366-6941

BOIS DE CONSTRUCTION
BUILDING MATERIALS
7882 BLVD. CHAMPLAIN
coin 61ème Ave. LaSalle

[VAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA: Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test. Masonite, statybinis popieris, cementas, B. P. išdirbiniai ir visa kt.]

HIGHLAND AUTO BODY

Lietuviams nuolaida.

Lafleur Ave. LASALLE Tel. Buss. 366-7281

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavyas 365-3252

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos

LaSalle

AUTOMOBILE INC.

7635, BOUL. LASALLE
LASALLE, QUÉBEC
TÉL. 366-7818

- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION
- DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktoriai

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrengimai
- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai
- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE
LASALLE

366-0330

Tony's Photo Studio

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
[VAIRIOS PROGOS]

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

TEL. 525-8971.

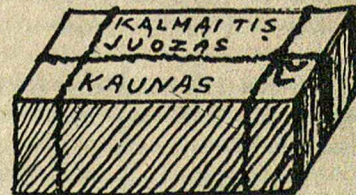
T. Laurinaitis

A.B.C. PARCEL SERVICE

3891 ST. LAWRENCE BLVD.

MONTREAL, QUE, CANADA

TEL. 844-9098

- A.B.C. Parcel service patarnauja gerbiams lietuviams klientams jau 17 metų ir ryžtasi tai daryti dar daugelį metų ateityje.
- A.B.C. yra vienintelė bendrovė Montrealyje, kuri turi visus leidimus ir teisę pati išrinkti mokesčius bei siųsti siuntinius tiesiai iš Montrealio.
- Mes turime pilną pasirinkimą įvairiausių medžiagų, tinkamų siuntoms, ir duodame didelės nuolaidas angliškomis medžiagoms (joms maitas yra tikrai \$1.00 - vienas doleris - už jarda) už apsiuostus nuolaida iki **50%**
- Pardudame taip pat specialius pažymėjimus (certificates), už kuriuos galima pirkti prekes dolerinėse krautuvėse Lietuvoje.
- Skubėkite mus aplankyti arba skambinkite mums, kad galėtumėte gauti visą informaciją apie tai, ką geriausia šiuo metu siųsti Lietuvon.

A.B.C.

Registruokis dabar!

4 iš 6
KVEBEKIEČIŲ

JAU YRA

UŽSIREGISTRAVĘ

QUEBECO

SVEIKATOS

APDRAUDAI

PLEASE SEND REGISTRATION FORM
FOR QUÉBEC HEALTH INSURANCE

PLEASE PRINT

FAMILY NAME

FIRST NAME

ADDRESS

NO.

STREET

APARTMENT NO.

MUNICIPALITY

POSTAL ZONE OR COUNTY

Quebec
Health Insurance
Board
Registration Centre
P.O. Box 6600
Quebec 2, Que.
DATE OF BIRTH

DAY MONTH YEAR

Jei dar neužsiregistravai Quebeco sveikatos apdraudai — padaryk tai dabar. Registruotis privalo visi Quebeco gyventojai, nežiūrint jų amžiaus sveikatos ir finansinės padėties. Išsiųsk užpildytą kuponą dabar. Neatidėliok! Jausies daug geriau.

RÉGIE DE
L'ASSURANCE-MALADIE
DU QUÉBEC

MIRĖ
MARCELINAS ŠIKŠNYS

metu vadovauja Lietuvos muzikologijos archyvu Chicagoje.

Šiomet sukankant 50 metų nuo Lietuvos operos įkūrimo, prof. J. Žilevičiaus iniciatyva Chicagoje buvo sukvietas buvusių Lietuvos operos dalyvių susirinkimas, kuris išrinko komitetą tai sukaččiai paminėti. Prof. J. Žilevičius yra to komiteto garbės pirmininku, o komitetą sudaro pirm. A. Sprindys, vicepirm. S. Adomaitienė, išd. A. Kalvaitytė, sekr. Gr. Giedraitytė, o Chicago lietuviškąją operą komitete atstovauja S. Džiugienė.

Komitetas nutarė Lietuvos valstybinės operos 50 m. sukaččiai paminėti surengti 1970 m. gruodžio 13 d. Jau nimo centre Chicagoje — minėjimą-akademiją, kurios metu bus pamaldos už mirusių operos narius, plačios apimties operos dalyvių veiklos foto paroda, akademijsu paskaitomis ir banketas. Taip pat nutarta ta proga išleisti Lietuvos operos veiklos iki 1944 m. plačiai iliustruotą leidinį.

LIETUVIŲ DIENOS PARODOJE

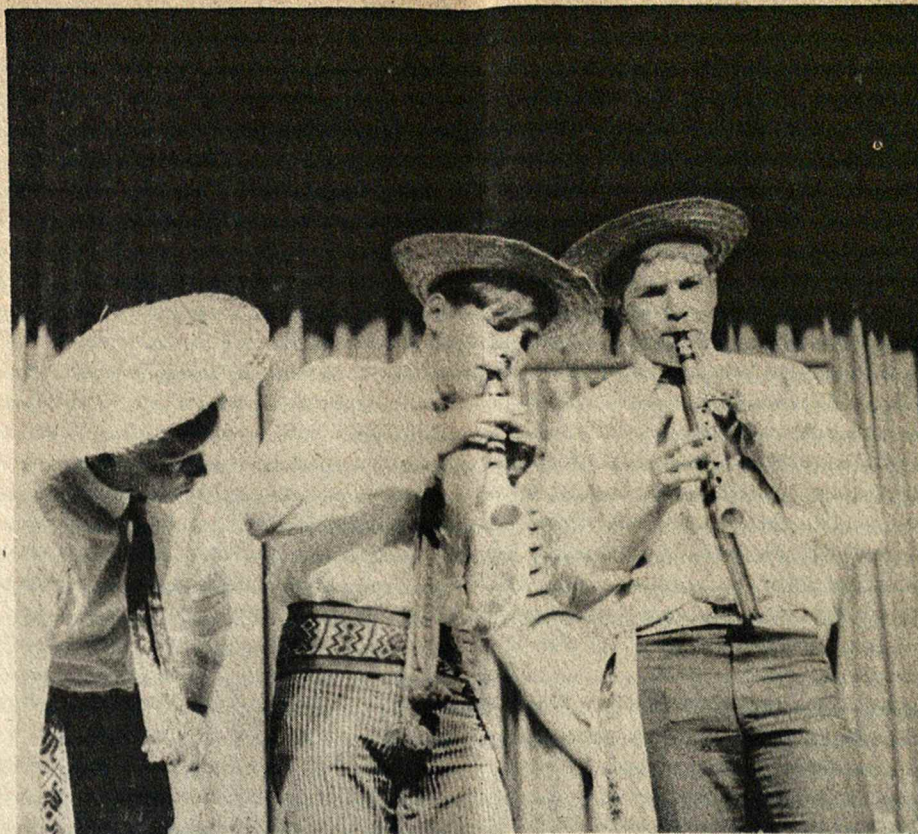
Lietuvių dienos Montrealio pasaulinėje parodoje, Tautybių paviljone, tęsis penkias dienas — nuo ketvirtadienio, rugsėjo 3 d., iki pirmadienio, rugsėjo 7 d. Tomis dienomis visas vadinamasis etnis paviljonas bus skirtas lietuviams.

Be visos eilės eksponatų, vaizduojančių lietuvių kultūrą ir būdą, lietuviškos demonstruos lietuviškų šiaudinių gamybą ir liaudies juostų audimą. Lietuvių dienų metu Tautybių paviljone visą laiką per garsoakalbius bus transliuojama lietuviška muzika, kurią į juostą įrašė J. Žurkevičius.

Pagrindinę koncertinę dalį išpildys Z. Lapino vadovaujamas Gintaro ansamblis. Šeštadienį, rugs. 5 d., Gintaras koncertuos tris kartus — 3, 5 ir 7 val. p.p. Sekmadienį, rugs. 6 d., Gintaras koncertuos du kartus — 3 ir 5 val.

CFMB radijo stoties lietuviškoji programa bus transliuojama tiesiog iš Tautybių paviljono, kur yra įrengta speciali studija.

Paskutinę Lietuvos dieną, pirmadienį, rugsėjo 7 d., Tautybių paviljone bus sukaččiai paminėti surengti 1970 m. gruodžio 13 d. Jau nimo centre Chicagoje — minėjimą-akademiją, kurios metu bus pamaldos už mirusių operos narius, plačios apimties operos dalyvių veiklos foto paroda, akademijsu paskaitomis ir banketas. Taip pat nutarta ta proga išleisti Lietuvos operos veiklos iki 1944 m. plačiai iliustruotą leidinį.

Gintaro birbynininkai

tybių paviljone lankysis Montrealio burmistras J. Drapeau. Lietuviškojo parodos skyriaus koordinatore Birutė Nagienė pareiškė, kad burmistras Tautybių paviljone bus sutiktas su lietuviškais tradicijomis.

Rugs. 7 d. per parodos radiją 9,30 val. vak. bus transliuojama lietuviška programa. CFMB radijo stoties lietuviškosios programos vedėjas L. Stankevičius pareiškė, kad transliacija bus kartojama per CFMB radiją trečiadienį, rugs. 9 d., 11 val. vak.

ATVYKSTA EKSKURSIJA

Darbo dienos savaitgalio metu iš New Yorko organizuojama ekskursija į Montrealį, kur keliauninkai lankysis Ekspo parodoje ir lietuviškosiose įstaigose.

Ekskursiją organizuoja "Darbininkas".

LIETUVIŠKASIS MENAS LKMA SUVAŽIAVIME

"Menas — kaip tautinės sąmonės reiškinys", yra pagrindinė tema, kuri keliomis paskaitomis bus nagrinėjama Architektūros ir meno sekcijos posėdžiuose rugsėjo 1-6 d.d. vykstančiame LKM akademijos suvažiavime Toront.

Sekcijos vadovas architektas dr. A. Kulpa-Kulpavičius tikisi, kad dalyviai domėsis prelegentų mintimis. Dail. Tel. Valius skaitys apie dail. P. Domšaitį ir jo kūrybą, chigagietis architektas Alb. Kerelis aptars sakralinę lietuvių architektūrą, dail. L. Urbonas nagrinės psichologinę apraišką moderniajame mūsų mene. Pats sekcijos vadovas arch. A. Kulpa-Kulpavičius kalbės tema "Proporcija lietuvių bažnyčių statyboje".

BENDRUOMENĖS-SPAUDOS -RADIJO DIENOS

PLB valdyba rugsėjo 19-20 d. Tabor Farmoje, JAV, organizuoja Bendruomenės-spaudos-radijo dienas.

Į suvažiavimą kviečiami bendruomenininkai, spaudos ir radijo darbuotojai. Rengėjai žada programos neperkrauti, kad liktų daugiau laiko pasižmonėjimui.

NAUJAS ŽURNALAS?

J. Vilčinskas, Lietuvos socialdemokratų partijos Užsienių delegatūros narys, Manchesteryje, Britanijoje, darė pranešimą, kuriame kvietė remti naują socialdemokratų žurnalą, kuris po

dviejų mėnesių išeisias Londone.

Britanijos lietuviai socialdemokratai išsitrinko savo vadovybę: pirm. A. Tamošiūnas, vicepirm. A. Pupešis, sekretoriai J. Vilčinskas ir S. Lauruvėnas, išd. V. Motūza.

Ateinančioje Britų darbių partijos konferencijoje Lietuvos socialdemokratų partiją atstovaus J. Verbickas.

SANTAROS - ŠVIESOS SEPTYNIOLIKTASIS

Rugs. 9-13 d. Tabor Farmoje, Sudus, Mich., JAV, įvyks septynioliktasis Santaros-Šviesos federacijos suvažiavimas.

Suvažiavime bus literatūros vakaras, skulptūros ir grafikos paroda, vienas vakaras bus skirtas Lietuvos filmui.

Suvažiavime svečiuosis ir Panevėžio dramos teatro režisierius Juozas Miltinis ir teatro ir kino aktorius Donatas Banionis.

ŽALGIRIČIAI ST. CATHARINĖJE

Pasaulinėse irklininkų pirmenybėse, kurios rugsėjo pradžioje įvyks St. Catharinėje, Kanadoje, už sovietus irklinius Lietuvos irklininkai.

Geral informuoti kanadiečiai žurnalistai patys atkreipė dėmesį, kad sovietinės spalvas gins lietuviai.

SUTARTA DĖL RINKIMŲ

JAV LB Centro valdybos pirm. Br. Nainys nuvykęs į New Yorką rugs. 18 d. tarėsi su LB New Yorko apyg. v-ba dėl apygardoje neįvykdytų rinkimų į JAV LB tarybą.

Sutarta, kad LB New Yorko apyg. valdyba rinkimus praves iki spalio 18 d. Rinkiminei komisijai pirmininkaus Antanas Reventas.

LANKYSIS A. RINKŪNAS

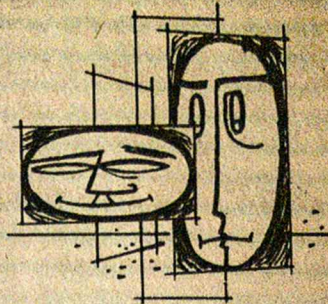
Artimoje ateityje Montrealyje žada lankytis pedagogas A. Rinkūnas.

Su lietuviais mokytojais A. Rinkūnas nagrinės naujus Kanados mokyklose taikomus metodus. A. Rinkūnas yra didelės Toronto mokyklos vedėjo pavaduotojas.

MOKYTOJAI DAINAVOJE

Mokytojų suvažiavime Dainavoje, JAV, dalyvavo ir trys montrealietės: mok. vedėja G. Gedvilienė, J. Blauzdžiūnienė, ir buvusi Montrealio Lit. mokyklos auklėtinė Regina Staškevičiūtė.

KREIVI VEIDRODŽIAI

KREIVI ĮSTATYMAI

Įstatymų būna gerų ir blogų, dažnai jie nei šiek tiek, nei tokie, o kartais — paprasčiausiai, kvaili. Štai, eilė tokių kreivų įstatymų, kurie vis dar galioja šiaurinėje Amerikoje.

• Connecticuto valstijoje galioja įstatymas, kuris nusako, koks turi būti marinuotas agurkas. Jei toks agurkas, numestas iš 12 colių aukščio, sudrimba savo sultyse, agurko gaminiojas gali būti traukiamas atsakomybėn. Metamas marinuotas agurkas, pasirodo, privalo atšokti tarsi sviedinys, nors įstatymas ir nenurodo, kaip aukštai.

• Massachusettso valstijoje įstatymai draudžia bažnyčioje valgyti žemės riešutus, o vėžių mišrainę gaminant vartoti pamidorus.

• Gary miestelyje, Indianos valstijoje, žmogus gali būti traukiamas teisimo atsakomybėn, jei jis, česnakų prisivalgęs, eina į teatrą arba važiuoja tramvajumi.

• Waterloo, Nebraskoje, įstatymai be išimties kirpėjams draudžia valgyti svogūnus tarp 7 val. ryto ir 7 val. vakaro.

• Wisconsin valstijoje įstatymas, kuris reikalauja, kad visuose viešbučiuose, valgyklose

ir klubuose prie patiekalų, kainuojančių daugiau kaip 25 centus, turi būti nemokamai duodama du trečdaliai uncijos sūrio.

• Nebraskoje alinių savininkai neturi teisės pardavinėti alų, jei jie tuo pačiu metu neverda sriubos.

• Britų Kolumbijoje veikia įstatymas, kuris draudžia gerti alų savo kieme, jei tas kiemas nėra aptvertas 6 pėdų aukščio tvora.

• Senas Ontario įstatymas draudžia užsisakyti antrą alaus stiklą tol, kol pirmasis dar nėra išgertas.

• Gydytojas Montrealio vaikų ligoninėje tyrinėjo, kodėl toks didelis kūdikių skaičius serga rachitu. Jis pastebėjo, kad daugelis kūdikių negauna pakankamai vitamino D. Paašškėjo, kad Kvebeko provincijos įstatymai draudžia pieną praturtinti daugiau kaip 400 vienetų vitamino D per galiono ketvirtį. Tuo tarpu federalinis įstatymas draudžia pieno galiono ketvirtį praturtinti mažiau kaip 800 vienetų vitamino D. Montrealio pieno bendrovės paprasčiausiai visiškai neturtino savo pieno vitamino D.

IŠVYKO PUSARAUSKAI

A. B. Pusarauskas su žmona ir abiem sūnų praeitą pirmadienį išvyko į Londoną, D. Britanijoje, kur tarnauja Britų Bendruomenės sekretoriaite.

A. B. Pusarauskai Montrealyje praleido šešerį savaitę atostogas.

PANEVŽIO BALDAI AFP KOJE

Panevėžio baldų fabrikas pagamino 10 tūkstančių rublių vertės mokyklinių baldų, kurie yra išsiųsti į Gvinėjos respubliką Afrikoje. Mokykliniai suoliai ir klasės lentos yra skirtos naujai statomai mokyklai, kurią Gvinėjai įrengia sovietai.

Panevėžiečių baldininkų mokykliniai suoliai prieš kurį laiką buvo išsiųsti ir į Jemeno respubliką.

TĖVŲ SUSIRINKIMAS

Montrealio Lituanistinės mokyklos mokinių tėvų susirinkimas šaukiamas spalio 25 d. AV salėje po 11 val. mišų. Susirinkime bus pranešama apie įvairius mokyklą liečiančius reikalus ir prirenkami 3 Tėvų komiteto atstovai.

PRANEŠIMAS

Šaulių sąjungos Centro valdyba rugsėjo 5-6 d.d. Detroit, JAV, esančioje Dainavos jaunimo stovykloje rengia tarpkpuopines ir individualias šaudymo varžybas.

Bus šaudoma sportiniais 22 kalibro šautuvais iš 50 jardų atstumo.

Dalyvauti kviečiami ir ne šauliai.

Norintieji dalyvauti teiraujasi artimiausioje šaulių kuopoje.

ŠSCV Sporto vadovas

Birutė Nagienė, Montrealio parodos Lietuvos dienų koordinatorė.

Suvažiavę mokytojai turėjo progos išklausti įvairių metodinių paskaitų, padiskutuoti pedagoginiais klausimais.

NAUJA VEDĖJA

Montrealio Lituanistinės mokyklos vedėja pakviesta Genė Gedvilienė, ilgametė mokytoja.

Naujoji vedėja įvairiais mokyklos reikalais tarėsi su KLB Montrealio apyl. seimelio įgaliotiniu Alg. Kličium ir tėvų komitetu.

G. Gedvilienės adresas: 477 Bourbonnais St., LaSalle 650. Tel. 366-6910.

ATEIVIŠKOJI BIBLIOGRAFIJA

Kanados imigracijos departamentas išleido bibliografiją, skirtą 1964-68 m. leidiniams apie Kanados migraciją, ateivius ir etnines grupes.

56 psl. bibliografija, išspausdinta anglų ir prancūzų kalbomis, nemokamai gaunama valstybiniuose knygynuose.

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS

RUGSĖJO 19 DIENA, 7 VAL. VAK., AUŠROS VARTŲ SALĖJE BUS

SKAITYTOJŲ, BENDRADARBIŲ IR REDAKTORIŲ SUSITIKIMO

vakarienė!

PAKVIETIMAI GAUNAMI NL REDAKCIJOJE, LITE IR PAS PLATINTOJUS.